

СРПСКИ НАРОД

*Ком. и
Мас.
р. 4*

У НОВОЈ ЕРИ СРПСКОГ ЖИВОТА

Вођа Немачког Рајха
АДОЛФ ХИТЛЕР

Нова епоха у животу српског народа треба да настане од часа када је Вођа Немачког Рајха Адолф Хитлер примио у своме Главном стану Претседника Српске владе, генерала Недића. Био је то тренутак од историског значаја за судбину српског народа, када је његов спасилац могао непосредно, лично да изнесе пред високог чувара и заштитника европске независности жеље и потребе српског народа у садањем његовом положају, до

кога су га довеле грешке и грехови једне мањине заслепљених или плаћених политичких пустоша.

За мали српски народ, који претставља незнатну количину у вртлогу гигантских збивања данашњице, овај пријем јесте од највећег значаја. Он претставља најсигурнију залог бољих дана и нашу највећу наду на до јуче замраченом хоризонту српске будућности, само ако доследно истрајемо на путу којим нас преко две године дана са мудром далековидошћу и дубоким смислом за стварност данашњице, са пуно пожртвовања води генерал Недић.

ОВА ПОСЕТА ПРЕТСТАВЉА У ПРВОМ РЕДУ МОРАЛНО УЧЛАЊЕЊЕ У НОВУ ЕВРОПСКУ ЗАЈЕДНИЦУ НАШЕ НАЦИОНАЛНЕ ИНДИВИДУАЛНОСТИ, АКО ОСТАНЕМО ДОСТОЈНИ ИНВЕСТИТУРЕ И ПОВЕРЕЊА НАЈМЕРОДАВНИЈЕГ ФАКТОРА ЕВРОПСКЕ ПОЛИТИКЕ.

Схватајући сву историску далекосежност ове посете, ми у њој видимо и знамење једног новог доба, од судбинског значаја за будућност српског народа и Србије. Она отвара нове видике српском народу и даје му велике могућности да покаже вероломство својих лажних, силом и преваром наметнутих вођа, који су га лакомислено за туђ рачун бацили у страхоте националне катастрофе. Она му даје прилику да лојално и искрено посведочи своју приврженост европској ствари и да на тај начин поврати себи углед народа који држи своју реч и испуњава своје обавезе, чиме смо се дичили у прошлости.

Овај знаменити сусрет у Главном стану Вође Рајха од изузетног је значаја и по томе, јер се може тумачити као знак да моћни Немачки Рајх, уважавајући грађитељску вољу српског народа, оличену у натчовечанским напорима генерала Недића, хоће да баци заборав на лутања и пометње прошлих дана, ако се оне више не понове. Тиме се ствара могућност да Немачки Рајх настави према српском народу своју ранију политику, која није имала никаквих завојевачких намера према њему, него је тежила сарадњи, која му је најсигурније пружала безбедност и благостање. Данас та политика Немачког Рајха може се наставити на новим основицама у духу европске солидарности за одбрану европске културе од удружених варвара са Истока и Запада.

То су само неке од могућности, које се постављају пред српски народ од дана посете генерала Недића, ако српски народ зрело и правилно оцени њен значај и ако уме да сагледа све

Тако ће Србија добијати све више обележја и могућности самосталне државе, уколико она буде лојално и поштено испуњавала своје обавезе и своје дужности према европској заједници, која се бори на живот и на смрт са удруженим непријатељима европске независности.

Зато ће већ сада Српској влади генерала Недића бити повере-

реалне користи, које му може донети благонаклоност највиших фактора у Немачком Рајху, помажући га у његовој оправданој тежњи да обезбеди себи природан националан развој у независности и равноправности са осталим члановима велике европске породице.

министративних и економских установа, доводећи сасвим природно њихов рад у склад са општим потребама одбране Европе, којом руководи Немачки Рајх, као претставник европских народа.

Имајући на расположење довољан број бораца за мир и ред у Србији са потребним сретствима, генерал Недић биће у стању да у корену уништи све покушаје рушилаца мира за рачун Лондона и Москве, стварајући од Србије једну непробојну тврђаву у одбранбеном систему Европе.

Претседник Српске владе
ГЕНЕРАЛ М. Б. НЕДИЋ

Овако позитивни постигнути резултати европске политике сарадње и лојалности, коју је упорно и без колебања спроводио генерал Недић већ две године дају најпотпуније оправдање исправности његовог става, који мора да призна сваки поштен Србин, ако није у туђинској служби цр-

ВЕРА ГЕНЕРАЛА НЕДИЋА СПАСЛА ЈЕ СРБИЈУ

вене Москве или плутократског Лондона. А очигледност и опипљивост добивених плодова даје генералу Недићу на челу Владе народног спаса још већи морални ауторитет да оствари духовно јединство српског народа, излучујући из његове средине све одметнике од националног закона, било да слушају енглеског агента Дражу Михајловића или црвеног експонента Тита.

На прагу нове епохе, која долази српском народу, потребно је већ сада, не остављајући то историји, забележити као науч да нашањнице, јер све тешкоће нису пребројене, како је српски народ успео да се спасе од пропасти, у коју су га гурали бездушни агенти Лондона и Москве. Рекло се с правом да се десило као чудо, јер смо остали живи иако смо били као онај болесник, кога су сви осудили на смрт. Али да се чудо деси потребна је вера, вера безгранична и неодољива, »вера која спасава...«

И када су готово сви изгубили сваку веру и чекали посету анђела смрти, у мраку очајања на трагичном беспућу блеснула је вера генерала Недића у српски народ, у Мајку Србију која мора вечито да живи.

И њена чиста светлост засенила је очи упропаститеља српске будућности и моћни пламен сагорео је све изроде српског народа, који су хтели, искоришћујући све негативне склоности једнога народа, да га увале у највећу катастрофу. Црпљена из дубина српске историје, поникла са шумадишког тла, очеличена дугим низом година у искључивој служби Отаџбине, српска вера генерала Недића сачувала је живот српском народу и дала му данашњу могућност бољих дана, после невиђене катастрофе и страховите пометње, кад је небрат устао на брата, кад је изгледало да Србија неће никада више васкрснути.

Сада већ долази и награда за све те напоре, које ће у општој историји бити забележене као пример најтеже врсте хероизма, јунаштва које не тражи тренутну жртву живота, већ даноноћно жртвовање најсветијих и најдражих осећања. То је мучеништво које прелази преко понижавања, увреда и клевета и ћутке у миру савести врши своју националну мисију, коју му је Провиђење доделило за спас свога народа.

Српски народ, кроз чије је биће прострујала пламена вера генерала Недића у будућност Србије, у најтежим моментима пробудила је у њему националну свест и вољу да опстане упркос сатанске завере мрачних сила противу његовог опстанка и ње-

гове будућности. Имајући данас пред очима прве плодове ових напора у борби за свој живот и за своје место под сунцем, које му је обезбедио генерал Недић, ми смо уверени да ће српски народ у овом раздобљу своје историје још оданије и потпуније

Зато верујемо да ће му српски народ дати данас још потпунију подршку да у свима областима националног живота спроведе најстрожију дисциплину и националну солидарност, јер само тако моћи ћемо поправити свој положај, задржати задобијену позицију.

Показујући пред лицем Европе нашу градитељску моћ, нашу конструктивност ми ћемо оправдати поверење које нам се обнавља, и само тако моћи ћемо поштено и часно испунити своју српску, Балканску и европску мисију.

Зато је од највећег значаја да у овој новој етапи после историјске прекретнице, везане за догађај од 18 септембра правилно схватимо сав његов далекосежни значај са свима великим могућностима које нам он пружа. Починили бисмо смртни грех, учи-

нили бисмо најтеже издајство најсветијих интереса српског народа, ако бисмо учинили коју нову непромишљеност, ако се не бисмо испели на потребну историску висину да схватимо свој задатак.

У том смислу треба разумети потребу да се овим циљевима мора ићи смишљено и разумно, путем постепеног обнављања државне самосталности, испољавајући при том у све већој мери нашу конструктивност и нашу оданост европској ствари. У остваривању великог националног плана мора се ићи поступно, по етапама, јер је то пут мудрости, који налажу спољне и унутрашње прилике и који најсигурније може да нам донесе нове позитивне резултате.

Зато још једном понављамо да у овом новом периоду нашег националног живота мудрост и дисциплина, чувања безусловног реда и мира, утакмица у испољавању конструктивних особина нашег народа, стрпљење и вера у будућност Србије јесу заповести које у име Отаџбине генерал Недић поново упућује српском народу, свестан свога права и своје одговорности пред Богом и пред историјом у данашњим судбоносним часовима.

»С-Н«

Пројаштене прилике

Због изванредне важности за разумевање данашњих догађаја преносимо главне делове чланка г. др. М. Спалајковића, који је изишао у „Новом Времену“:

...После толиких класичних примера, које нам пружа историја света, о нераздвојној вези између етике и политике, Хитлеров последњи говор претставља савремен и најубедљивији доказ те вечне и апсолутне истине. Та се истина већ од почетка рата, из дана у дан, горко свети Енглезима који су издали европске народе и европску културу, а Италија је одједаред искусила неумитну строгост моралног закона сад, кад је усред рата издала свога највернијег савезника који је бранио и њену територију и њену културу.

У својем говору Фирер је нарочито подвукао ту моралну истину која је категорички императив за све људе, па били они политичари или не: „Ја верујем, рекао је Хитлер, да је, упркос неких противних схватања, и у животу народа као и појединаца, верност ненакладна вредност, без које би се људско друштво морало пољубати и његова организација разбити пре или после“.

Политичари бивше Југославије могу данас потпуно схватити шта значе у политици пропуштене, то јест „изгубљене прилике“ или оно што у рату Французи називају изразом „occasions perdues“ кад говоре о пропуштеним повољним моментима за пресудну одлуку у ратним операцијама. Хоћу да кажем ово: да није Југославија 1941 године бесмислено проиграла свој опстанак, да је сачувала своју неутралност и да се до данас одржала, она би сад претстављала економски најбогатију, финансиски најсрећнију, политички најважнију и војнички најмоћнију чињеницу на европском југоистоку. Другим речима, Југославија би данас у очима Европе била стварно нова велика сила. Она би значила један бедем више не само за Балкан, него и за целу Европу про-

тив сваког варварства које прети европској култури. Немци су то инстинктивно осетили и рационално назрели још пре толико година и хтели су да тај бедем учине што чвршћим. Још за време Краља Александра они су почели радити у том правцу, јер су запазили и код покојног Краља иста стремљења општег европског карактера. Тадашње питање о „аншлусу“ зближило је Београд и Берлин и утрло путеве за разумне и конструктивне напоре у будућности. Мени су Краљеве мисли и планови били потпуно познати. За сада ћу само поменути да је Краљ Александар у спољној политици имао стално пред очима опште европске проблеме, а међу њима као најглавније тежиште: коначно уређење француско-немачких односа.

Југославија је могла рачунати на пуну материјалну и моралну подршку Немачке. Као противник Србије у прошлом светском рату, Немачка је праведно оценила стојичко држање српског народа и српске војске и желеда је да у Србима стекне сталне пријатеље. Краљ Александар је у спољној политици био увек готов да послужи као мост за зближавање између Немачке и Француске. У унутарњој политици он се одређивао својим великим замишљама о улози коју је намењивао Југославији у будућем мирном сређивању прилика у Европи. Ма колико да му је била јасна заједничка судбина главних народа у Југославији, као и у Европи, он је ипак био свестан да сваки од њих има своју историју, да међу њима постоје и супротности, да су решења у појединости ма веома тешка и да се могу постићи само временом. Отклањати мирним путем унутарње сукобе и трења, а у исто време стварати на свом простору једну чврсту заједницу, имајући увек у виду независност чланова заједнице тако да се они могу потпуно посветити својој националној изградњи и у потпуности одговорати својим дужностима у оквиру целине, — то је био главни

смер Краља Александра како у унутарњој тако и у спољној политици. Али сви они, у земљи као и ван земље, којима такви планови нису ишли у рачун, трудили су се да их по сваку цену омету. У томе факту треба тражити кључ за објашњење Краљеве погибије.

За време намесништва став Немачке према Југославији постао је још одређенији. То сам сазнао и од самог Кнеза Павла још 1937, о чему ћу можда другом приликом нешто више рећи. Врхунац одређености и недвосмислености немачког гледања на Југославију и њену функцију у југоисточном простору Европе добио је свој потпун изражај у пакту 1941. О томе бивши југословенски министар спољних послова Цинцар-Марковић има несумњиво још обилгија и конкретнија сазнања.

Одмах после смрти Краља Александра Немачка је имала тешкоћа с Италијом баш због саме Југославије. Под притиском из Берлина, Рим се помирио са гледиштем да се Југославија мора одржати и да са њом треба постићи *modus vivendi* на политичкој и економској а не на ревизионистичкој основи. Не могу овде улазити у појединости из тог времена, за које сам сазнао од Кнеза Павла и које су од историског интереса не само за српски, него и за француски народ, јер бацају пуну светлост на озбиљност и достојанственост становишта данашњих немачких управљача у схватању европских проблема.

Немачка је, и поред искуства из 1915 године, остала све до краја искрена и верна према свом италијанском савезнику, иако јој је тај савез не само у војничком него и у политичком погледу био пре на терету него од помоћи.

Својим понекад неодмереним амбицијама, Италија је често пута стварала Немачкој знатне тешкоће. Она је одговорна што се Немачка после примирја није мо-

гла потпуно споразумети са Француском. Оца је ставила Немачку у врло деликатан положај, објављујући рат Грчкој. Хитлеру је било још непријатније — као што је сам лично изјавио Кнезу Павлу — да заузме став против Грчке, да би само помогао својем савезнику у невољи. Италијански фронт у Грчкој имао је неколико тешких последица: открио је слабост Италије, принудио је Немачку да изгуби неколико драгоцених недеља 1941 на Балкану и, напослетку, да прими на своја леђа највећи терет фронта на Средоземном мору и у Африци... И место захвалности према пријатељском савезнику који је крвљу и сваковрсним жртвама испуњавао своју дужност више него само по тексту уговора — издајство „кога ће се генерације у Италији стидети“, као што с болом у души изјављује сам Фирер. Али то издајство Баллове Италије, које је последица моралног пада извесних италијанских кругова, није могло довести ни до најмањег поремећаја у Европи. Културна Европа, која се са Немачком на челу бори против болшевичке најезде, испуниће до краја, и поред Бадолова издајства, своју историску мисију.

Др М. Спалајковић

СРПСКИ НАРОД

ГЛАВНИ УРЕДНИК, одговоран за садржину листа: Велибор Јонић.
ВЛАСНИК: Мих. Станковић из Београда.
РЕДАКЦИЈА И АДМИНИСТРАЦИЈА: Теразије 5 меџанин, I степениште (Палата Извозне банке) Тел. 20-383.
ШТАМПАРИЈА „ЛУЧА“, Краљице Наталије 100. Тел. 21-772
Тромесечна претплата 36 динара шаље се преко „Пресека“ а. д. Влајковићеве 8.

ГЕНЕРАЛ НЕДИЋ СРПСКОМ НАРОДУ

Браћо Срби и сестре Српкиње,

Прошло је више од две године откако српски народ крваво плаћа погрешке оних, који су га гурнули у рат не ради наших већ ради туђих интереса. Две године се навршило откако сам се ја ставио на чело српскога народа у овом најтежем поглављу његове историје. Обезглављени и пометени српски народ ја сам повео путем, који га једино може спасти од оног најгорег — његове потпуне пропасти.

Мој задатак није био нимало лак. Али нема те жртве коју ја не бих поднео, када је у питању не само интерес српског народа, већ и један једини живот српски. Да бих животе српске обезбедио, ја сам од народа захтевао мир, ред и рад. И српски народ ме је огромном већином својом послушао. Хвала му!

Хвала ти, народе српски, не мене ради, већ тебе самог и твоје будућности ради. Да си ме до краја послушао, да није било оних који су те одвраћали са пута којим сам те ја повео, жртве и патње твоје биле би далеко мање. Многи живот српски био би сачуван, многа невина крв српска не би била проливена!

Све своје знање и целокупно искуство свога дугог живота ја сам ставио у службу интереса српског народа. Та служба је за мене света служба, она је моја молитва Богу. Мисао са којом лежем и устајем јесте мисао како ћу што боље послужити своме народу, како ћу га што боље заштитити и одбранити. Нема те сузе, нема тог уздаха српског који се нису коснули мога срца.

Бранио сам те, народе српски, браним те и, ако Бог да, одбранићу те. Чинио сам то ради тога, што сам из дубине душе уверен да си ти достојан да као народ, самосталан и свој, живиш и постојиш. У тешком и претешком задатку који је судбина навалила на моја плећа, ја ћу успети, али само тако ако ме ти и даље будеш слушао и помагао.

Данас, више него икада раније, ја сам уверен да је једини пут твога спасења пут којим сам те ја повео — пут мира и народне слоге. На томе путу очекује те лепша будућност. Послушај ме, нећеш се покајати! Скори догађаји који ће знатно побољшати твој положај потврдиће ове моје речи.

НАРОДЕ СРПСКИ!

Ја бих радије сачекао да ти догађаји проговоре и не бих ти се речима обраћао. Ако то ипак чиним, ја то чиним стога што знам да ће мрачне силе, које су те и довеле до данашње несреће, учинити све да те лише тековина које си заслужио. Покушаће да те опет заведу, како би ти себе и мене демантовао. Ти то ни по коју цену не смеш дозволити!

ЗАТО У ИМЕ ОТАЏБИНЕ ЗАХТЕВАМ:

- ДА МИР И РЕД У ЗЕМЉИ НИПОШТО НЕ СМЕШ НАРУШИТИ!
- ДА ОДБАЦИШ СВЕ ЛАЖНЕ ГЛАСОВЕ КОЈИМА ЖЕЛЕ ДА ТЕ ОДВУКУ У НОВУ НЕСРЕЋУ!
- ДА СЕ У БРАТСКОЈ ЉУБАВИ СЛОЖИШ И УЈЕДИНИШ!
- ДА СЕ НАОРУЖАШ СТРПЉЕЊЕМ И ДА СА ПОВЕРЕЊЕМ ГЛЕДАШ У СВОЈУ БУДУЋНОСТ!
- ДА БЕЗ ПОГОВОРА ИЗВРШУЈЕШ МОЈА НАРЕЂЕЊА, КОЈА ИМАЈУ ЈЕДАН ЈЕДИНИ ЦИЉ: СПАС СРПСТВА И МАЈКЕ СРБИЈЕ.

Претседник српске владе
армиски генерал

МИЛАН Ђ. НЕДИЋ

ЈЕДИНА ПОЛИТИКА

Сама чињеница да је Претседник Српске владе био примљен код Вође Рајха доказ је да је Немачка прешла преко свега оног што се досад у току овог рата одиграло између немачког и српског народа.

Више од тога: вођство немачког народа јасно и недвосмислено је рекло да не гаји никакву мржњу према српском народу и да чак жели да и српски народ у Новој Европи добије место које му припада, наравно с тим да он то место заслужи својим конструктивним радом и преданошћу општеевропској ствари.

Али оно што је од свега овог најважније јесте обећање да ће се оправданим српским жељама изићи у сусрет чим то буде могуће.

Од даљег држања и става српског народа зависи кад ће се то десити и у коме обиму. Судбина српског народа је, дакле, у његовим властитим рукама.

До свих ових повољних изгледа свакако не би дошло да Немачки Рајх гаји неповерење према српском народу, а поглавито према генералу Недићу и његовим досадашњим настојањима.

Зато су му и стављена средства на расположење којима он треба да обезбеди мир, ред и рад у Србији.

Ми смо уверени да огромна већина српског народа жели то исто. Ако Српска влада успе да заштити животе својих мирних и лојалних грађана, онда ће мир, ред и рад у Србији бити обезбеђени.

Досад они су нарушивани од стране незнатне мањине, која се одметнула и од Бога и од закона. Цехове тог крвавог и сулудог пировања плаћао је скупо и прескупо српски народ, често крвљу својих најбољих синова.

Са једном ствари морамо бити сви начисто. После најновијег благонаклоног става Немачког Рајха према нама наша је одговорност у погледу одржања мира и реда још повећана.

Ако би сем 27 марта, сем комунистичке побуне, дошла, недај Боже, још нека нова побуна у Србији, онда би са нама као народом било свршено. Нека о томе добро размисле они наши шумци, који о себи мисле да су националисти!

Национализам, прави национализам налаже свима нама чување српских живота. То ће се једино тако постићи, ако мир и ред очувамо до краја рата. То је данас једино могућа политика.

Свака друга политика је опасна авантура, која угрожава сам опстанак српског народа.

ВЕЛИБОР ЈОНИЋ

„Болном поуком“ назива велики енглески лист *Опсервер* целу ову конфузну акцију са Италијом Ова поука је болна зато што ниједна тачка, која стоји у условима капитулације није могла да буде остварена. Тачка 6 је захтевала од Бадолја предају коалиционим трупама Корзике, острва у Јегејском мору, као и стратeгиски најважнијих делова Апенинског полуострва. Тачка 7 обавезала је издајника Бадолја да осигура помоћу своје војске ваздухопловне базе и да их стави на расположење коалицији. Бадолјева војска је престала да постоји, те ове две тачке нису биле извршене.

Тачка 8 захтевала је да се трупе Италије одмах повуку са свих фронта и да се на тај начин створи пометња у одбраненом плану Европе. Међутим, већи део Бадолјевих трупа сместа је положио оружје пред немачком војском, а све војне јединице Италије које нису изгубиле националну свест стале су на страну Рајха.

И политички Бадолјо није могао ништа да постигне. Најздравији део италијанског народа наставља борбу на страни Европе, а они немногбројни издајници, који су пребегли на страну Британоамериканаца немају никаквог утицаја. Бадолјо је издао један проглас, у коме каже да сваки Италијан који се не поковава новом правцу политике, који се бори на страни Мусолинија, губи право да се зове Италијан.

Чудновата ствар. Свака влада у избеглиштву има дрскости да себе сматра за владу, за државу, за народ, за нацију, и оспорава национална права и националну свест код целе нације која је остала на рођеном тлу и наставља свој национални живот. Та дрскост има за циљ да прикрије неуспех тих издајничких групација.

Неуспех Бадолја је у исто време и тежак пораз британоамеричке коалиције. Черчил је у свом говору у Доњем дому много говорио о италијанској авантури и много говорио о разочарењу које је та авантура допела.

Подлост не побеђује у борби против војничке части. Помоћу подлости хтели су Черчил и Рузвелт да сломају Европу, а подлост као бумеранг враћа се на траг ономе ко ју је употребио као оружје. Кад једна влада преговара са Бадолјом о томе како ће квириналска клика преварити Европу и сопствени народ, онда то срамно дело оставља мрље не само на лифранту подлости, већ и на наручиоцу подлости.

Можда за Черчила, еминентног претставника британске политичке традиције, не претставља никакву срамоту што је морао пред парламентом причати о прљавим пословима, али за њега је срамота (са енглеског гледишта) што је морао причати о неуспелим прљавим пословима. Највише му је замерило британско јавно мњење што није стигао да узхвати 25.001 човека на територији Италије, и то 25.000 енглеских заробљеника и

једног Мусолинија. По свој прилици огорчење због овога једног је веће него због оних 25.000!

Черчил је много говорио о италијанској афери, о мучној за Британију и неуспелој афери. Говорио је о томе тако дуго зато да не би морао да говори о другим политичким стварима. Он је све прећутао. Преговоре са Канадом, преговоре са САД, преговоре са СССР. Черчил не сме да додирне те теме не зато што су искупили тајне, већ зато што су искупили штакљиве.

Преговори у Канади значе распад Британије. Преговори у САД значе коначно потчињење британске политике америчкој политици. Преговори са СССР значе капитулацију пред захтевима Москве.

Са таквим пртљагом вратио се у Лондон британски премијер. Зато репортери на лондонској станици нису могли на његовом лепом лицу опазити „позан осмех“, или „срећан осмех“. Опазили су нешто суморно, што су веома вешто обележили као „интелигентан осмех“.

Исту „интелигенцију“ испољио је ових дана и Рузвелт у својој посланици конгресу. И он је говорио о свему и о свачему, али не о истинитој ситуацији, у којој се налази његова држава. Познато је да амерички народ није био једнодушан када су га увукли у рат. Сада су размислили лажења у народу јако збоштрена.

У погледу спољне политике постоји правац изолационизма. Други правац тежи за сарадњом са спољним светом, а трећи правац гура САД у најбескрајнији империјализам. У унутрашњој политици значајна су расна питања: бели против црних, нејевреји против јевреја — то су супротности које стварају необично мучну атмосферу у САД.

Та атмосфера се погоршава из дана у дан, јер је Рузвелт почео рат не припремивши ни индустрију, ни бирократију за извршење огромних задатака у ратно доба. Инфлација, притисак пореског терета, нестација најпотребнијих артикала, беспослица у једним деловима земље и оскудица у радној снази у другим деловима чине унутрашњо-политичке прилике САД веома напрегнутим. Рузвелт мора о томе да ћути, јер не сме да призна да и његова земља преживљује оштру кризу која може имати нелагодних последица по њен ратни потенцијал.

Људи који воде политику коалиције не смеју својим народима да кажу истину о политичкој ситуацији, јер је истина искупила мрачна. Односи са Совјетском Унијом никако не могу да се побољшају, јер не постоји никаква реална база за изградњу неког стварног споразума између идејних праваца капиталистичке коалиције и комунистичког савеза. Они су се споразумели утолико, уколико је то потребно да не би ратна сарадња била прекинута. Они су примили на себе извесне обавезе. Али нико не верује у совјетску обавезу да се боре за општу ствар, као што нико не

верује да су Енглези срећни због своје дате обавезе да препусте Европу бољшевичкој власти.

У Квебеку су опет дали извесних политичких концесија Москви ради тога да она не би и даље захтевала велике борбене напоре од стране коалиције. Москва прима концесије, не захваљује, а тражи и даље британоамеричко залагање у рату. Дакле, политика попустљивости према Совјетима не искључује потребу да се Британоамериканци најзад одлуче за стварно ратовање. А ово је огроман и тежак пораз Черчила и Рузвелта.

Та два човека имају доста разлога да буду суморни и да своје право расположење крију иза „интелигентног осмеха“.

Искрено и отворено говоре својим народима државници Тројног пакта. Тојо је сад изјавио јапанском народу и свима народима Југоисточне Азије да не по

стоји сумња у крајњу победу Тројног пакта, да су народи Источне Азије искрени у сарадњи са Јапаном, у победничкој борби за заједничке идеале и да блок источноазијских народа раме уз раме са немачким и европским народима иде у сусрет победи. Образложен оптимизам осећа се у говору Тоја. И решеност да се уложи све снаге за извојевање победе.

Искрено је говорио и Мусолини. То су биле његове прве речи после ослобођења из затвора у који је највећи државник Италије био бачен од стране највећег издајника Италије. Мусолинијев говор садржи констатацију која мора да одјекне у целом италијанском народу: 20 година не само фашистичких, већ и народних напора уништени су делом квириналске клике. Италија мора да почне све изнова и прво мора да почне борбу за

националну част, окаљену злочинном онога који је од Бога и од људи био постављен да чува ту част, краља.

Мусолини је приступио стварању нове Италије, опет фашистичке, али републиканске. Он је позвао народ Италије да остане веран политици која је била једина политика памети и поштења, да не подлегне злотворном утицају оних који су гурнули Италију у пропаст. Он је позвао фашисте да се боре и даље за Италију у оквиру Европе.

Говор Мусолинија васпоставља политичку конструкцију која је постојала пред преврат Квиринала. Опет постоји Осовина. Опет је потпун Тројни пакт. А у том Тројном пакту, у тој Осовини италијански партнер је сада у стању да буде имун од оних острва које су му убризгавали злочинци Квиринала.

МЕС.

Бољшевизам и масонерија

Од свих питања која се односе на бољшевизам, најмање се бавило о његовом односу према масонерији. Совјетски кругови увек су се обавијали тајанственим велом, и показали пуну резервисаност у томе питању.

Начелни став Москве према масонерији, огледа се у резолуцији, донетој већ 1920, на другом конгресу комунистичке интернационале, која гласи: „Комунистичка Интернационала не дозвољава никакву узрочну везу између диктатуре пролетаријата и једне чисто буржујске организације, која се чак шта више обавила и тајанственим плаштот.“

Али ту није било питање о формалном одбијању масонских начела и сарадње са масонеријом, већ тактика у ограђивању бољшевичког „вјерују“, што се односило и на све друге небољшевичке организације, које су стављене на црну листу или забрањиване.

Совјетска влада никад није званично објавила забрану рада масонерије, она је прећутно одобрила њен даљи рад и постојање.

Масонерија је била мање резервисана и више пута се изјашњавала на такав начин, да су се могли лако стварати закључци. Тако је једна средњо-европска масонска ложа, 1917, изјавила о Лењину, да је он „најдоследнији претставник политичких идеала међународне масонерије“ у тадашњој Русији. Са изразом „најдоследнији“, желело се нагласити, да није само Лењин био једини присталица масонерије. И стварно, масонерија је у царистичкој Русији, поред званичне забране, била врло активна. Марксистички и анархистички превратници, као Плеханов, Бакунин, јеврејин Лео Дајч, Акселрод итд. били су масони, као и познати бољшевички књижевник Максим Горки.

После либерално-социјалистичког преврата у марту 1917, одобрен је званично рад масонерији, и то једном уредбом провизорне владе, којом су одобрена сва

„слободна удружења“. Керенски, претседник ове владе, био је масон, као и његови министри княз Лавов, Борис Савинков и други.

Победом бољшевизма није се у погледу масонерије ништа изменило. То је утолико упадљивије, пошто су сва удружења — одобрена од њихових претходника — забрањена и њихови чланови прогањани. Масонским ложама у Петрограду и Кијеву, основаним за време Керенског, саопштено је да могу своју делатност продужити, али у неупадљивој форми.

Према испитивањима једног савременог биографа, бољшевизам „у својим основама и идејама носи видљиви отисак масонске ложе Великог оријента“. Како је масонерија тада цењена, доказује нам чињеница, да је бољшевизам од свога почетка водио једну немилосрдну борбу против „престола и олтара“, чиме је продужио јеврејско-масонску традицију.

Између званичних кругова бољшевичке државе и тајних организација масонерије, постојале су од увек тајне везе. Увек када би бољшевизам хтео да створи приступ код идеолошких сродних кругова, служио се масонеријом.

Тако је 1921, посретством масона Красина, дошло до дипломатских и политичких веза између Совјета и Енглеске. Када је било у питању, осигурати подршку немачких социјал-демократа, послали су у Берлин, 1923, масона Радека-Собелзона. Као совјетски претставник приликом крунисања енглеског Краља Ђорђа VI, 1937, појавио се масон Тухачевски.

Једном речи, масонерија је играла улогу „увођења“ бољшевизма у грађанско-демократски свет, да би истовремено послужила и својим сопственим циљевима.

Поред повремених промена у бољшевичко-масонским односима, потпомаже међународна масонерија бољшевизам у свету, рауме се под условом, да се бори

у складу и са њиховим тежњама. Тако је светска масонерија помагала бољшевизам у шпанском грађанском рату, који је пак са своје стране — по старом масонском рецепту — рушио цркву и аристократске традиције у Шпанији.

И овај рат припремљен је психолошки посретством масонске штампе, у заједници са демократским режимима и масонским ложама, уз потпору московске владе. Тренутна пробољшевичка кампања у Енглеској и Сједињеним Америчким Државама, као и у неким „неутралним“ државама, спроводи се такође под покровитељством моћних међународних масонских ложа.

У питању тактике оба партнера, бољшевизам и масонерија потпуно су сагласни. Они се помажу међусобно: бољшевизам има улогу гвоздене метле, која уклања отпор надирању масонерије. У замену за то употребљава масоне као своје агенте и начаре у свима земљама света.

Последњи догађај, делатност издајничког маршала Бадолја у Италији, нови је доказ заједничке сарадње масонерије и бољшевизма. Већ одмах по извршеном масонском преврату, енглески часопис *Њу Стејцмен*, тражио је од маршала Бадолја, да у случају отпора, узме за сараднике „револуционарна народна већа радништва у Турину и Милану“. И лондонски *Тајмс*, позивао је маршала Бадолја да „направи место“ новим људима, чиме се мислило на тајне бољшевичке организације у Северној Италији, чији су планови пали у руке немачкој оружаном сили.

Другим речима, Енглеска није презала од тога, да у Италији доведе једну совјетску владу по бољшевичком узору, само да би дошла до неког успеха.

СРПСКА МАЈКА

МАЛА АНТОЛОГИЈА
СРПСКЕ МАЈКЕ

Да о њој напишем ово неколико редака, побудио ме је и узбудио један напис упућен мени од наше велике и уважене Српкиње, госпође др Милице Богдановић, председнице Секције Главног одбора Црвеног крста у Београду. У њему сам наишао на оправдану жалбу да се у данашњем добу, када је сва људска себичност избила на површину, када су најнижи инстинкти завладали не само у маси већ и код појединаца чак и на одговорним местима, потпуно заборавило шта то значи мајка, српска мајка. Не само да јој се не поклања довољно дужне и потребне пажње, већ јој се не указује ни најнужнија помоћ, коју би она са правом могла да очекује од сваког нашег човека.

Најсветлије и најсветије име, најдраже, до божанства уздигнуто кроз векове у српској историји, било је и остаће увек име српске мајке. Оно мора да остане тако и данас и у будућности ради среће и опстанка српскога рода и српскога народа.

Наша историја, наша народна песма и прича пуне су неискazanог поштовања и милоште према том слатком имену српске мајке. Ко од нас Срба не зна за наше светитељке, за наше великомученице: мајку Јевросиму, мајку Југовића, мајку Лазара Кујунџића. Као шпартанске мајке тако су и српске одгајивале нараштаје јунака и кроз њих уздигле српску нацију у историји у ред оних пред којима и противници имају поштовања. Све те поворке витезова, и оне из древне прошлости о којима нам само народна песма пева и историја прича и оне друге из не тако далеких дана када се стварала Србија, дале су нам, одгајиле и очеличиле српске мајке.

У доба Краљевића Марка, у доба ускока и хајдука, исто као и у доба Карађорђа и Милоша није била то школа, нити је било то друштво, већ српска мајка која је своје детету улила у душу огањ родољубља и начинила од њега херојског борца и витеза. Није му она дала само јунаштво већ и високу етику: осећање за правду и правичност, за поштење, за пожртвовање, за самилост, за ватрену љубав према својој земљи и према својем народу. Зато се њега, тога слатког имена сећа сваки Србин са дивљењем и дужном поштом на свакоме кораку, па то тако мора и да остане.

Мајка је стуб породице, темељ друштва, продужетак наше расе, опстанак српског рода.

У тешким часовима Србин се сећа увек ње и само ње. Уздахне и каже: јаој моја мајко! Ово нарочито када је у рату, у смртној опасности или каквој другој невољи. Српска мајка заслужује то поштовање и то сећање. Зато капу доле сви ми Срби пред њом, пред њеним светлим ликом.

Треба да буде какав чудовишни изузетак, какав одрођени самозивац, какво окорело, изопачено срце, па да се нађе у нашем друштву неко који не би имао ни призрења ни поштовања према мајци, тој великој мученици која са малим сретствима а

великим тешкоћама подиже Српкиње, даје друштву честите чланове а Отаџбини јунаке познате широм целог света.

Мајка је оличење светиње, продужење нашег живота.

И данашња српска жена заслужује пуно наше поштовање и уважење. Она је мајка, родољуб, узорна хришћанка, неуморна радница, усталца, пуна снаге и борбености, окретности и иницијативе. Она духовно држи и помаже Србина. Она подиже нов свет, нове Српкиње, младу Србадију. Она се равноправно са човеком упушта у тешку борбу садашњице да часно и поштено заслужи насупроти хлеба за себе и своју породицу. Остављена често сама себи, без мушке помоћи, она је старешина породице и њен хранилац, стуб дома и верни чувар који бдије да се домаће огњиште не угаси, да се кућа не растури.

Као год што су историске наше жене и мајке створиле велики и недостижни мит огромне моралне величине и снаге српскога народа, тако и данашња српска жена, узорна као мајка, радница и мученица, уздиже се својим најлепшим особинама, које су се на муци тек у пуном обиму испољиле, и ни у чему не заостаје од највеличанственијих фигура жена и мајки из витешке наше прошлости, опеване у песми и ношење у души народној. Баш зато српска жена мора бити од Србина поштована, јер је као девојка и као кћи скромна, као жена верни пратилац свога друга, његова достојна замена и потпора, а као мајка узвишена: светитељка и великомученица. У свакој тој нашој усамљеној, самохраној жени, била она са села или из града, лежи она јуначка снага и одлучност какву је показала кнегиња Љубица на Љубићу, какву су испољавале српске жене и мајке у најтежим временима наше минуле прошлости.

Зато нека буде слава и хвала и свака част и признање узорној српској жени и великој српској мајци.

Признајем да ме је јако изненадила жалба наше врле Српкиње, уважене јавне раднице, госпође др Богдановић, да се сме и може наћи ма ко од измишљених који не би свугде и на сваком месту указао достојну пажњу нашој жени, а нарочито мајци. Зар да нема уважења и обзира према свакој мајци, најслађем имену Србиновом, имену оне Српкиње која крвљу и патњом својом проноси и овековечава расу српску, расу пуну чојства и јунаштва?

Зато данас позивам све Србе да свугде и на сваком месту, у свакој прилици одликују својом дужном пажњом српску жену, а нарочито мајку, да јој учине све олакшице, да јој даду сву помоћ било на путу: у железници или броду, било у трамвају или јавном месту, а нарочито у свима државним установама у које дође својим потребама, потребама своје деце или отсутног мужа. У сваком нашем поступку морамо јој дати да осети колико је поштујемо и шта за нас значи српска мајка.

Особиту пажњу и заштиту свију нас заслужује она када је бременита, јер под својим српским грудима носи новог члана наше нације, носи Српче које треба да достојно попуни у будућности наше тако проређене редове. Исто тако ако је мати са нејаком децом помозите јој, олакшајте јој у свему њену тешку борбу не само за свој го живот већ и за оне невинне црвиће око ње.

Срби, покажимо и себи и свакоме да смо велики и као људи и као хришћани и као народ. Укажимо дужну пажњу српској жени, српској мајци, јер је то питање наше, српске части и нашег будућег опстанка и величине.

Милан Ђ. Недић

МАЈКА КРАЉЕВИЋА МАРКА

...Кол'ко Марко тежио на правду,
Тол'ко моли Јевросима мајка:
„Марко сине, једини у мајке:
Не била ти моја храна клета,
Немој, сине, говорити криво,
Ни по бабу ни по стричевима,
Већ по правди Бога истинога;
Немој, сине, изгубити душе,
Боље ти је изгубити главу,
Него своју огр'јешити душу.“

Народна песма

✱

СМРТ МАЈКЕ ЈУГОВИЋА

...Узе мајка руку Дамјанову,
Окретала, превртала с њоме,
Пак је руди тихо говорила:
„Моја руку, зелена јабуко.
„Гђе си расла, гђе си истргнута.
„А расла си на криоцу моме,
„Истргнута на Косову равном“.
Надула се Југовића мајка,
Надула се па се и распаде,
За својијех девет Југовића
И десетим стар-Југом Богданом.

Народна песма

✱

СРПСКА МАЈКА

На меком топлом крилу
Јединка сина њиха,
Љуби га ноћ и дан;
цвећем му власи кити;
песмом му слади сан.

Расте јој синак, расте,
на своје ноге стаје,
васцео мајчин свет.
Ох, није шала, није
на грани један цвет.

Расте јој синак, расте,
а мајка дршће, стрепи
у нежном срцу свом,
да не би на цвет пао
из ведре неба гром.

Расте јој синак, расте —
једино благо мајци,
које јој даде Бог.
Ко не би брижно чуво
зеницу ока свог.

Змај Јован Јовановић

РОПСТВО ЈАНКОВИЋА
СТОЈАНА

...Кад зачула љуба Стојанова,
Ишетала пред дворе бијеле,
Прима мајку на господске руке
И говори својој старој мајци:
„Ти не кукај, моја стара мајко.
Тебе стару огрејало сунце:
Ево теби твог Стојана сина“.
Кад угледа остарела мајка,
Кад угледа свог Стојана сина,
Мртва мајка на земљицу паде.
Лепо Стојан оправдио мајку.
Како царски ваља и требује.

Народна песма

✱

ПОНОЋ

...Врата шкрипнуше...
О, душе! О, мила сени!
О, мајко моја! О, благо мени!
Много је дана, много година,
много је горких било истина;
много ми пута дрхташе груди,
много ми срца, цепаше људи,
много сам ка'о, много грешио
и хладном смрћу себе тешио;
много сам горку чашу попио,
много сам комад сузом топио...
О, мајко, мајко! О, мила сени?
Од кад те, мајко нисам видео,
никаква добра нисам видео...

Ђура Јакшић

✱

МАЈЦИ

Не, ти ниси у гроб пала,
Нит, је твоје лице свело:
Ја осећам како и сад
Куца твоје срце врело.

Ја осећам како дише
Твоја смјерна душа чиста,
Ах, још и сад из тог ока
Мени топла љубав блиста.

Свуда, куд ми око крене,
Ја те видим, добра мати,
Твога сина осамљеног
Свуда твоја слика прати.

Из дубине ноћи тамне,
Ти се ув'јек јављаш мени,
Руком гладиш чело моје
И љубиш ме, блага сјени.

А ја падам, жељно падам
На олтаре светог раја, —
Жељно падам, добра мајко,
Усред твога загрљаја.

Па ту заспим слатки санак,
Ког сам некад блажен снів'о,
Кад се на ме са твог лица,
Сами Господ осмјехив'о:

Слатко снивам, а анђелак!
Под вијенцима рајских ружа,
С твојом душом, сјајне звјезде,
Са плавог ми неба пружа.

Алекса Шантић

Претседник владе, генерал Недић, излази из Саборне цркве после помена палим српским добровољцима и четницима

(Фото: Државна пропаганда)

„СРПСКИ НАРОД СПАСАО ЈЕ СВОЈ НАЈВЕЋИ КАПИТАЛ - СВОЈ ЖИВОТ“

На великом народном збору у Крушевцу, извајредни комесар владе, г. М. Олћан одржао је велики говор, у коме је између осталог рекао:

Ниједан народ није давао тако упорно и толико крви за крст часни и слободу златну. Али и од слободе постоје под извесним условима и веће вредности. Док је русе главе на рамени, биће земље и слободе. Заслепљени интернационализмом и упрегнути у кола туђинских интереса, кренуо још дубље, да изгубим највећи српски капитал, животе српског народа.

Али наш народ каже да у свакој срећи има и несреће и обратно. Несрећа која се повећавала на путу служења јеврејским интересима, претставља истовремено први зрачак среће по српски народ. Потонуо у тами, гурнут у провалију, нападнут од комунистичке немани, српски народ је први пут угледао прави српски пут.

Том приликом, у борби против јеврејско-комунистичке немани и партизана, спасио је своју највећу вредност, живог српског народа.

За то има да се захвали честитом српском великану, старини и јуначком генералу Милану Ђ. Недићу (Поклици: „Живео генерал Недић!“) а са друге стране (министар Олћан показује руком на постројену Српску државну стражу и добровољце), овим јуначима. Иначе не би на овом месту стајали. Гробови били би вам сигурно непојани. Али, српски народ, млад народ жељан живота и свестан да је живот још увек пред њиме, хтео је да живи и заживео. Спасио је благодарећи најбољим синовима свој нај-

већи капитал, први услов за даљи живот и опстанак.

...Немачкој није било у интересу да се потреса и разбија Југославија. Да она постоји, био је и чист немачки интерес, али није било у складу са талијанским интересима. Немачка је распад Југославије кочила, а ми сами, или боље да кажемо несретни југословенски политичари и одроди који су своје рођене интересе за прљавих 30 јеврејских сребрњача продали, они распад, пропаст и несрећу откочилише.

Што је дошло до несреће није крива Немачка, већ наша југословенска за прљаве јеврејске паре продана политика.

...Кад се једном каже са немачке стране да Немачка није желела несрећу српском народу, да му данас жели само срећу, спас, слободу и најсретнију будућност и да је српски народ по немачком схватању кичма Балкана, у положају претешком, незавидном, овакве речи, под условом да им тумачење не даје светско јеврејство, интернационализам и покварени део српске господштине. То тумачење, браћо и сестре, важан је овај моменат, не нешто друго, него да смо разумели да је српски честити и поштени радни народ разумео да му то велики и моћни и храбри немачки народ њему малом, али исто тако храбром, јуначком и витешком народу поново пружа руку пријатељства.

Став српског народа према немачком народу показује довољно историја. Није се наш народ први пут срео са немачким под зидинама београдске тврђаве 1914 године.

У току неколико стотина година заједничке историје они су једини водили стално и истрајну борбу не само за спас својих народа, борбу против Турчина, они и скоро нико други, раме уз раме, за спас и читаве Европе.

Сви други водили су искључиво своју политику, политику својих интереса. Пред чијим вратима несрећа није била заузала, тај се на заједничку несрећу није обзирао. Једино мали српски и тада само мало већи немачки народ упалили су јуначка оружја и у безброј случајева крварили за слободу Европе“.

Са збора министра М. Олћана у Крушевцу

ДОГАЂАЈИ НА РАТИШТИМА

Скраћивање фронта

У стратегији, као и у трговини, треба прво затражити већу цену, како би се затим могло мало попустити и са довољном зарадом продати робу. У стратегији је најважније на почетку рата испужити фронт што даље од сопствених граница и на тај начин добити територије за оперативна попуштања.

Ово је учинила Немачка у Европи, а исто тако и Јапан у Азији. Јапан је заузео огромне територије и хиљаде острва. Заузео је толико да може без и најмање бригае за резултат рата попустити у стратегиском цењању и напуштати своје положаје на малим острвима удаљеним хиљаде километара од метрополе.

и коалиционе оружане снаге, које претстоје. Довољно је само узети у обзир да Јужна Италија нема железничке мреже, а да су главне железнице трасиране поред саме морске обале.

Борба на линији Европе на југу није била пројектована у јужном делу Италије, већ негде северније. У вези с тим, немачки заштитни одреди повукли су се из Калабрије, као и из области Салерна. У вези с тим, Немци су напустили Сардинију.

Скраћивање фронта је саставни део онога темељног плана рата који је био изграђен у самом почетку рата, ако и не пред рат. Све док су се у области Медитерана водиле борбе малих сна-

ме учествовале у битци код Стаљинграда. Тиме Енглези хоће да кажу да је искрцавање у Јужној Италији одвукло немачке снаге са Источног фронта. Ово је веома наиван швиндл. Свима је познато да у току целог рата поједине немачке дивизије иду на одмор на запад, када стигне замена са запада. Према томе, присуство стаљинградских дивизија на британоамеричком сектору не значи да је био ослабљен Источни фронт, већ само поново доказује да Немци имају толико дивизија у резерви да могу вршити замену дивизија на Истoku, како би се заслужени борци мало одморили.

Источни фронт Европе ни до

Ноћ у првим борбеним редовима. Претполе је осветљено јаким млазевима светлости рефлектора. Немачки гренадир посматра дејство бачене бомбе у болшевичким редовима (Фото Е. К.)

Борбе на Саломонским острвима, као и борбе на Новој Гвинеји претстављају за јапанску стратегију не перифериске догађаје, већ догађаје испред периферије. Зато Јапанци одређују за те борбе минималан број војника. По 2.000 до 3.000 војника бране такве положаје и задржавају Мек Артурово напредовање. Тиме се ствара ситуација која изгледа смешна када се посматра очима Тројног пакта и изгледа трагична када се посматра очима коалиције.

Скраћивање фронта се врши такође и на европском ратишту. Не због Бадолеве издаје, већ из других важнијих географско-стратегиских разлога који су били узети у обзир још пре Бадолевог преврата, немачко врховно вођство је решило да у Јужној Италији указује непријатељу толико отпора колико је потребно ради успоравања или извесног ометања његових акција. Сама географија приказује да Јужна Италија није подесна за те велике битке између немачке

и Немачка је морала да се оперезно бори и с оне стране мора и на острвима. Сада стојимо пред одлучном фазом рата, и зато треба да се снаге концентришу тамо где се може одиграти велика битка, или где се могу одиграти велике битке под условима које немачки Главни штаб сматра за најповољније.

Ово не значи да се та концентрација врши без указивања отпора непријатељу. Борба код Салерна је један франпантан доказ огромне немачке борбене енергије и у случају када нема намере да се одред ангажује до краја. Немци су потукли пету америчку армију и показали су непријатељу да овај не уме да се бори ван домета бродске артиљерије. Немци су начинили бродском парку Британоамериканаца штету од око 700.000 бр. рег. тона и поново су доказали непријатељу да су операције искрцавања исцрпне скупа ствар.

Амерички министар финансија Моргантау је рекао да је влада САД приморана да расписује нови зајам, јер је битка на Сицилији коштала страховито много. По свој прилици, битка код Салерна ствара потребу такође за један зајам, јер је и она коштала страховито много. Само што се зајмом не може надокнадити та огромна штета у људству коју је доживела америчка војска. Штета је толика да Рузвелт не сме да дозволи америчким новинама да пишу о жестини салернске битке. Рузвелт мора да штети живце свог и сувише осетљивог народа, који може да падне у очајање када буде сазнао да рат кошта не само новаца, већ и крви.

Енглези су лакше прошли у овој салернској битци. Они нису ангажовали своје трупе. Али политичко - стратегиски они су прошли веома рђаво: њихов покушај да претставе у Москви искрцавање у Јужној Италији као стварање „другог фронта“ није имао успеха. Москва и даље тврди да нема другог фронта.

Узалуд британски часописи јављају о томе да су се код Салерна на немачкој страни бориле оне дивизије које су у своје вре-

сада није био ослабљен ни за један пук у вези са британоамеричким акцијама на Медитерану. Садашње скраћивање фронта на Истoku има за циљ стварање оперативних резерви које ће по свој прилици бити офанзивно употребљене када буде наступило тренутак за немачку противакцију.

За сада Немци врше само тактичке операције и прелаз у противнападе тамо где се створи згодна ситуација за уништавање болшевичких јуришних одреда и група.

Докле ће да траје то скраћивање фронта и до које ће се линије тај фронт скратити — то се не зна. Једино што се зна, то је: да се скраћивање фронта врши плански и у потпуном реду. Болшевици нигде нису успели да продру, да пробију линију немачких армија. Немачка војска мајсторски отступа и тиме доказује да је њен дух и њена тактичка вештина остају на истој висини, на којој су били за време офанзивних операција.

Догађаји на Истoku доказују да немачко вођство остаје код свог начелног става, који је био толико пута испољен у овом рату. Рат се води не за географске објекте, већ за борбени потенцијал. Апсолутно је свеједно да ли ће борбени потенцијал непријатеља бити смањен у офанзивни или у дефанзивни. Главно је да буде смањен. А ратни потенцијал Совјетске Уније смањује се из дана у дан, јер су губитци црвене војске огромни.

Не смемо да се дамо заварати спољним ефектима садашњих догађаја. Треба посматрати суштину тих догађаја. А суштину каже: Совјетска Унија жртвује толико снага да иде у сусрет поразу. Тај пораз не мора да буде ових недеља или ових месеца. Важно је да је тај пораз неминуван.

Совјетска Унија исцрпљује своје снаге. Британоамеричка акција у европској зони је штетна за коалицију. Америчка офанзива на Пацифику је знак немоћи. Ово све поткрепљује нашу увереност да ће победити Тројни пакт.

М. Војновић

(Фото: Државна пропаганда)

Назначење добровољачко

Завет смо свој ми Отаџбини дали
Да старе славе вратимо јој сјај.

Не само то што су у најсудбоносијем, најкритичнијем, у најопаснијем тренутку по српски народ, септембра 1941, — у часу у којем је скоро сва наша јавност била укочена од страха вестима о снази и убеђењем о кобној близини партизана и њиховој победи, и чак уласку у Београд, — не само то што су решено, одлучно, смело, самосвесно, самопожртвовано, самопрегорно први незауоставно кренули у сусрет најезди до тада незадржатој нових вандалских хорди припадника идеологије свеобухватне мржње, и тако разбили чудну вест и веру слабоверних о неминовности партизанских дана...

Не само то што су већ готово изгубљену народну ситуацију Божјом вољом и помоћу до те мере поправили да потом, до данас, није више долазило озбиљно у питање сам опстанак и живот српског народа...

Не само то што и јуче и данас и сутра, и увек раде и радиће до самозаборава на томе да се поред голог народног живота очува и још нешто преосталог народног маја и имања...

Не само то што су у народно биће почели да с успехом уливају нову веру у народну будућност, дакле, не само то што су прве претходнице наше светлије народне будућности...

Већ и то што су вратили прави сјај српском оружју, српском јунаштву и мучеништву, српској части и слави...

Поготову то и за то позив, значај и назначење добровољачко одлучно је у стварању, у изградњи постојане неварљиве српске будућности.

Рече ми један омладинац српски, следбеник мисли истине; рече ми реч која ме узбуди својом истинитошћу. Он каза: „Добровољци настављају прекинуту традицију славом овећане српске војске“. Заиста, људи и браћа, тако је. То је истинита реч коју је требало изрећи. И она је изречена у правој тренутку. И из правих уста: из устију омладинских, будућности српске за српску будућност.

Да. И ту је једно тежиште значаја добровољачког. После Куманова, Доброг поља, Кајмакчалана, после свих других небројених места и рана славе, мучеништва и јунаштва, после дивних дана српске славе и херојства, настало је мучно ситно живовање у сивој атомизираној надридемократији масонској, без светла, јер без духа и мисли, без идеала, јер без циља. Без циља народног, циља нацио-

налног. Без циља — јер циљ није смео бити постављен. Ни виђен. Јер циљ је морао бити изгубљен. Јер, путоказ је морао бити разбијен. Јер, бусола је народна морала бити загубљена.

Јер, тако је хтела масонска надридемократија која је као мора захватила цео скоро народни организам и омотала га плаштом самообмана и заблуда. Која нас је кроз сиву безциљну смртоносну укоченост сурвавала низ падине расутости и иситњености у повору незнавања и непризнавања ни себе ни својих животних интереса.

И у тој мрачној јучерашњици, где се губило и изгубило све што је имало да нас одржи у најтежим историским тренутцима, морали смо се нужно изгубити и ми сами на путу неосветљеном, на беспућу мрачном и заволитом. И ту и зато изгубљена је и слава и традиција некад светле војске српске која је с правом могла да поносно дигне своје уморно бледо, али чисто чело пред лицем васколиког света.

И баш када смо у сраму изгубљености због безвредности били готови да се предамо пропасти последњој у осећању „пораженства“, јављају се српски добровољци. Духовни унуци и синови Немањина и Карађорђевића и свих других славних дивјунака наше тешке али дичне историје, голобради момци срца пуних љубави и свести испуњене светошћу кроз мисао спознате вечите истине — они освећују славу — да не живе неславно, кукавно, непознато и непризнато. Онако како Србин живети не може, и не сме.

И док су потомци интернационалиста демократа чекали помоћ од других, непрекидно се окрећу у очараноме кругу и вртећи се у варљивих угледања прекоморских „наших“, страних, туђих, ненародних, противнародних, — дотле потомци националне славе светосавске налазе снагу у својим срцима, у својим душама, у своме духу, у својим мишицама, у својој свести, у својој идеји и мисли, — у српској древној снази праисконској, у својој традицији народној, и доказују још једном да је то велика снага која ће моћи да спасе народ наш и да га са беспућа одведе на прави пут реда, рада и мира. На пут позива Недићевог.

Ето тако добровољци настављају традицију преки-

нуту увек славом овећане српске војске. Војске која је славу стекла, јер је имала ред у глави, мир у срцу, и вршила рад за народ. Као што данас чине народни српски добровољци. Која је увек имала пред очима чојство и јунаштво. Као што то данас имају добровољци. Која није никада чинила злодела или бесрамности, као што то чине шумски, а никада не чине добровољци српски. Која је част издизала увек високо — као српски добровољци.

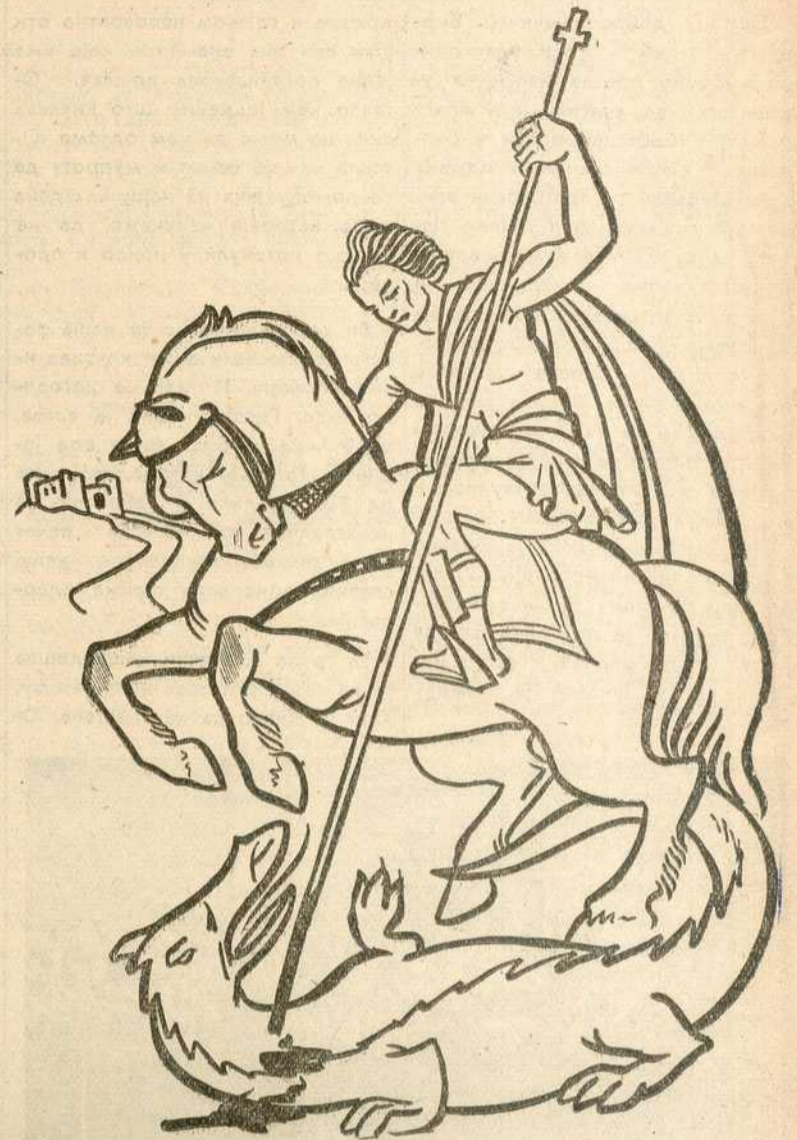
И то је, ето, значај добровољаца и њихово назначење.

И зато је српско добровољаштво залога народне будућности.

И зато без добровољаца не може ни бити.

В. Ст. О.

Св. Ђорђе покровитељ
српских добровољаца
Цртеж:
Ђука Јанковић

Речи генерала Недића добровољцима

Међу првима, који су се одавали позиву генерала Недића и принели прве жртве за спас српског народа, то су добровољци. Генерал Недић је досада у више махова истицао овакав став српских добровољаца, одајући им уједно, у име народа и Отаџбине, пуно признање. На овом месту наводимо његове речи, које је он у више махова упућивао добровољцима:

...„Име српских добровољаца је свето. То је честито, поштено и јуначко име. Нека за вас буде Мајка Србија пре свега и нада све. Ви сте њен стуб и ви је носите и носите је на својим плећима. Зато све који се противе томе уништите“...

„Добровољци су стекли велико име, име које служи на част. Добровољци су први скочили

кад је требало спасавати Мајку Србију. Они су се жртвовали и испунили достојно најлепше странице историје српског народа. То име неће никада бити помрачено“...

...„Добровољци су својом крвљу дали прве жртве за Мајку Србију и створили данашњи поредак. Зато ми можемо сада да радимо како би обезбедили српском народу достојно место у Европи“...

Увек када му се за то указивала прилика, генерал Недић се обраћао добровољцима, упућујући их у њихове задатке и дајући им уједно очинске и домаћинске савете:

...„Када стигнете на своју дужност, наћи ћете тамо наш најбољи свет, расне Шумадинце. Према њима будите свугде и на

сваком месту браћа. Али, ви ћете наићи и на извесне друге људе. То су одроди, комунисти. Сатрите их. То издајничко семе сатрите да би наш народ живео“...

...„Шумадија, у коју одлазите, најплеменитији је део нашег народа. Сва стварања, велике идеје и покрети, потичу из ње. И нова велика Србија одатле ће да се роди. Ви имате дужност да је понесете. Српском народу пружите заштиту и правду, јер је закон највећа сила. Где буде добровољац, да се распростре ред; где буде добровољац, да завлада мир и законитост. А свако ко се дрзне да ради супротно, сматраће се непријатељем. Највећи непријатељи српског народа јесу комунисти. Ели сте Мајку Србију спасли, чувајте је и у будућности живеће она вечно“.

Генерал Недић поздравља добровољце V батаљона

(Фото: Државна пропаганда)

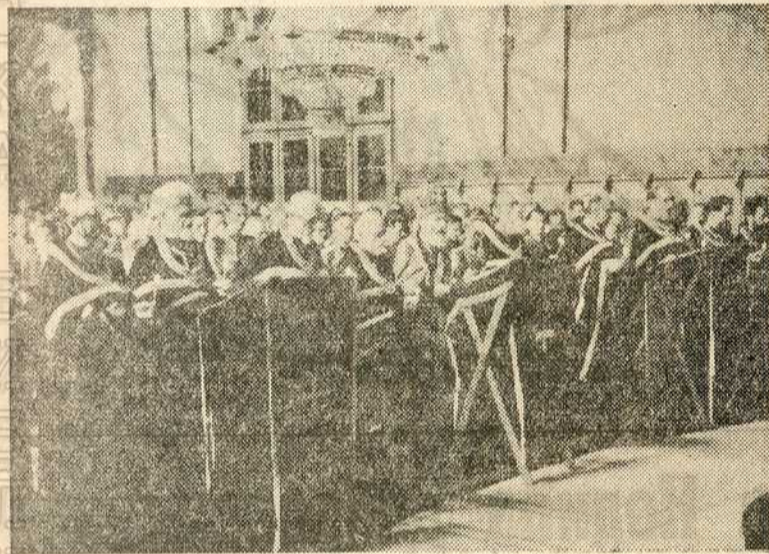
Помен добровољачким борцима, палим у току двогодишње борбе против народних угрошавача, одржан је у понедељак, у Саборној цркви у Београду. Овом свечаном помену присуствовали су претседник владе, армијски генерал Милан Недић, са свима члановима владе, претставницима привредних и културних установа, официрским члановима Српског добровољачког корпуса, Српске државне страже, великим бројем четничких војвода на челу са војводом Костом Пеќанцем, као и породицама и друговима изгинулих и мноштвом грађанства.

После помена, који је обавио епископ Арсеније уз асистенцију знатног броја свештеника, одржао је пригодну беседу прота Коста Луковић. У својој беседи, прота Луковић је, између осталог, рекао:

држава и са њом неповратно отишли сви они елементи, које има једна организована држава. Остало нам је нешто што никаква сила не може да нам одузме. Остало нам је памет и мудрост да се помоћу њих из најцрних дана наше историје изучемо, да не би смо потонули у понор и пропаст.

Ви се сећате како је наша земља све више и више клисила и вици понора. И тада се догодило чудо. Господу нека је слава, пробуђена је билз свест код једне шаке јада, код једне групе од 120 младића и заблестао је неизгладиви светосавски печат наше славе прошлости, наше славне националне српске идеологије.

Та група младости наше дошла је да се супротстави непријатељу, који је желео да нас нестане. О-

Са помена у Саборној цркви добровољцима и четницима

»Људи и њихова дела, њихове речи и њихове мисли могу се мерити разним мерама и ценити разним мерилима. Једино исправна, трајна мера могла би да буде само она која цени оне елементе душе и срца човека, који претстављају вечне елементе, оно што је трајније од костију, крви и меса. Такво мерило оставио нам је учитељ као аманет и заоставштину. Ми немамо примера и не би смо могли да тражимо боље и сигурније мерило него што је то мерило људи и људских особина. Морамо га примити из два разлога: прво што то мерило долази од највишег ауторитета који је икада живео на земљи, који је човека познао боље и дубље него што човек може себе познати, који сваку нашу мисао зна од колевке па до гроба, долази од онога који је увек и који сад гледа кроз душу и кроз срце, долази од онога који нас највише воли, који је за нас пролио своју крв.

То мерило јесте да се човек мора мерити по љубави и осећајима према браћи и по служби која долази као израз те љубави.

Сви људи не могу се сврстати заједно. Разне су способности, и љубави њихове, и службе њихове. Али нема веће љубави, него кад неко положи свој живот за браћу своју.

То мерило морамо данас узети када се молимо за покој душа оних који су драговољно и свесно положили своје животе за веру и отаџбину.

Морамо да се потсетимо на страшне дане из септембра месеца пре две године. Срушила се

ни су пошли у једну невероватну борбу. Мимо сваке логике пошли су против бесконачно већег броја, против много јачег наоружања, против симпатија изражених добрим делом за другу страну, у смрт, а оставили кућу, родитеље, свој кров.

Ко зна да није било те мале групе одушевљених младића, у чијој је души стајао печат нашег Светосавља, шта би било данас, да ли би смо могли да се данас окупимо овде. Многи од вас и сам је склонио главу овде у Београду, јер је земља била у пламену.

Ево, ми смо данас живи и молимо се да се разведре тешки облаци над нашом Отаџбином.

Кад прођу ови дани облака и узвитлане магле, историја ће донети свој суд и ставити свакога на своје место. А добровољци ће за покољења значити оно што морају по божјој правди да значе.

Сад морамо да се помолимо Господу Богу за покој душа палих добровољаца, да им Господ подари рајско насеље и да им опрости грехе, које су можда учинили и да њихове душе усели тамо где нема туге, жалости и уздаха.

Нека је слава палим добровољцима.

После беседе прота Луковића, претседник владе и остали послужени су кољивом.

Овде је младост и радост — и туга! Овде је бојански дивно, узвишено и лепо...

Свестворитељ је дао човеку једно богато одличје, дар несвакидашњи, пурпурни и златни, а то је жива реч наша. И због тога наше двогодишње добровољачко искуство даје нам за право када најобјективније можемо ублажити и дефинисати тај појам, да је реч жива сила, најјаче у бојно оружје, само је треба правилно схватити, разумети и служити се њоме. Она је тужилац и бранилац, оштра као сабља, јака као гром...

И свака је реч наша зато уклесана у гранитне стубове вечитих идеја Истине и Правде, који су и синоними нашег унутрашњег проживљавања, срца нашег чистог и душе наше беле.

Овим путем иду само хероји и мученици. Ово је испробани, утабани пут протеклих генерација и

генерација, чијом је крвљу нашкропана свака грудвица земље Србинове и чије су кости узидане у ове темеље од живих споменика. Они су вечити мemento нама и нараштајима који долазе.

А добровољци иду овим путем. Они су доста прешли и поодмакли. Бразда је заорана, али не и изорана — а то добровољци добро знају. Још треба ићи, још треба труда, борбе, жртве. А за тај задатак и пут дорасли су младићи јаког, челичног духа, топлог срца, благе душе, чврстог карактера и беспрекорног морала.

Идући овим путем добровољци су положили предиспит српске духовне зрелости — сведочанства егзистенције народа свој: Гропка, Дубона, Вавовнице, Рача, Кнић, Хашине Ливаде, Петровац на Млави, Кукавица, Вучје.

Душан А. Крстовић

— Прва добровољачка жртва —

Данас се навршава тачно 2 године од јуначке погибје Душана А. Крстовића, матуранта текстилне школе у Лесковцу и добровољаца III Срп. ђачког добровоља одреда.

Душан Крстовић рођен је у Рашкој 1922 год. а пао је 25 септембра 1941 год. код села Дубоне као прва добровољачка жртва у борби противу комуниста.

Веселост, нежност, дружељубље, храброст, витештво, побожност, дубока љубав према напавеној родној грудји и вера у животну снагу његовог народа биле су врлине које су красиле његову младост.

Дошао је 6 април. Дан народне катастрофе. И то онако тешке и мучне, како се другу Крстовићу приказивала још раније. Пошао је тога дана у својој 18 години као добровољац четник да да свој млади живот Отаџбини која ће сутра — он је тога био свестан и у томе је величина његова — и сама бити тешко рањена, ако не и уништена. Али Свевишњи сачува његов живот тада да би га могао доцније опет дати Отаџбини која се рађа.

После народне пропасти отпочео је рад на обнови ратом и јеврејско-масонским духом разривете земље. Крстовић је одмах приступио том раду. Јуна месеца 1941 год. десила је катастрофа у Смедереву. Он сматра светом дужношћу својом да пострадаој браћи пружи помоћ у границама својих могућности. И са својим друговима ступа у Добровољну радну службу. По највећој врућини у великој прашици порушених кућа он, са својим исто тако младим друговима, по васцели дан ради најгрубље послове потпуно бесплатно.

Отпоче рат Немачке и Совјетске. Паралелно с ратом запраштане пушке и бомбе улицама градова наших, горама и пољима нашим. Неред поче владати. У престолном Београду јави се потреба обезбеђења реда и мира. Било је потребно створити градску стражу од интелигентних чланова и идејних бораца. Друг Крстовић похита и тамо, знајући да је драгоцен свака српска глава. Није се стидео ни извикане полицијске униформе. Није се плашио пребацивања од стране његових познаника. Био је убеђен да ради само оно што је од користи за његов народ.

Време је одмицало. Акција комунистичких бандита и српских одрода постајала је све обимнија. Српски народ нашао се је између чекића и наковња. Изгледало је да нам нема спаса. Али толико пута доказани геније рода нашег преговори и овога пута. Генерал, Милан Недић уздиже српски барјак и позва на окуп све поштене и праве Србе.

Овом позиву одазва се прво грађанска младост. Један од те одушевљене националне младости јесте и Крстовић.

Одмичу дани, месеци, године. Српски народ се враћа својој Светосавској путу. Црвена магла већ се дигла са светог тла наше намучене домовине. Нова зора се већ наслуђује. А према новој зори виде се ликови који постају све већи, све светлији и светији. То су ликови нових мученика. Ликови нових неимара Српства. Ликови Прометеја српске наде, српске вере и српске љубави.

Један од њих јесте лик Душана Крстовића.

Душан Ј. Пејчић

Љиг, Ариље — ето победа, живота, венаца славе, све то! — али и доказа да само хероји иду преко трња и стења, успињући се и приближавајући се сви ближе и ближе идеалу свом...

- Мирно.
- Умукните очајници.
- Бежите песимисти.
- Сакријте се неверници.
- Не вређај их, позадино.
- Поштуј их.

Добровољачке младе животе свакодневно лижу пламени језици смрти...

А ако се и деси да поклекну, евентуално, за тренутак, и да падну, невини и чедни као снопови на гумну, у жрвањ нелагодног и немилосрдног снобизма — да се њихова душа мучи и вулкански ври у грчу спутаног и заробљеног духа и у стојерима унакрских ватри интригашких, адских светова; испливаће ипак они, испливаће и допливаће срећни и благи у вечну луку духовне смирености.

Јер сваки свој акт пред Богом, пред људима, пред народом својим, посведочавају добровољци, као нико до сада, дубоким, продуктивним, хришћанским визионарством, праћеним симболима живе речи своје и живог крста свог...

Зато они већ тако лако и са успехом полажу претешке испите на којима би и на којима су духовна материјалистичко — капиталистичко — пролетерска праунучад одавно положила оружје и пала, јер су морала пасти...

И зато, баш зато, они иду овим путем, путем жртве, крста и распећа, јер верују, докрајчавајући своју младост у добровољачким четима и драговољно дајући животе за Отаџбину — „Отаџбино, ти си као здравље!“ — да земља наша мора васкрснути нова, лепа, дивна, величанствена и красна. Тиме уједно, својим, не само речима већ и делима, јавно и отворено, манифестују безграничну љубав за Србију, правдајући ону велику истину великог индиског филозофа, песника и мислиоца који вели: „Живот нам је дат, ми ћемо га заслужити ако га дамо!“

Још једном: добровољци се зато не обазире ни лево, ни десно, ни у мекано перје, ни у „обећане“ персијске ћилиме, ни за пакленим ђаволским издавцима, који су оличени и изражени у живим примерима савремених, обезбожених, бедних и уображених Фарисеја и Садукеја.

Иако им се на путу супротстављају изненађења и разочарења, они хрле, лете напред, у праведна и стреловита, фанатична усхићења — само овим путем, јер:

Овде је младост и радост и туга! Овде је бојански дивно, узвишено и лепо...

Живорад Д. Илић, добровољац

Погреб једног добровољаца

(Фото: Државна пропаганда)

КОРНЕЛИЈЕ СТАНКОВИЋ - Оснивач српске уметничке националне музике -

Први српски композитор, Корнелије Станковић, рођен је 1831 год. у Будиму, а умро је 1865 год. у истој вароши. Његов кратак и мало ружичаст живот, био је испуњен неуморним радом, који је великим делом био у прављен на лично музичко усавршавање, а исто тако и на стварање музичких дела. И поред свога веома слабог здравља, Станковић је боловао и умро од туберкулозе, он је сву своју снагу и све своје способности уложио да по узору и трагу великог Вука Караџића, скупи српске народне мелодије и наше црквене песме и да на основу тога музичког блага створи српску националну уметничку музику.

Та је замисао била огромна и од највеће и најбитније важности за даљи развој наше националне уметничке музике, и што Станковић због свога кратког живота и скромног талента није у потпуности могао остварити, учинили су његови следбеници почев од Стевана Мокрањца па све до неких наших композитора данашњице.

Први српски композитор, Корнелије Станковић, ударио је темељ и дао правац оној нашој уметничкој музичкој школи, која је на основу наших народних и црквених мелодија, а и самостално у духу тих мелодија, дала најлепше и најбоље примере музичких остварења у целокупном нашем музичком стварању.

Та дела и јесу нешто врло позитивно и вредно у нашој уметничкој музици. У томе и јесте највећи значај Корнелија Станковића, јер је он први показао прави пут будућим српским композиторима, а то је пут здравих музичких остварења, на основу народних мелодија, или остварења у духу тих мелодија. И није никакво чудо што су овим уметничким идеалима Корнелија Станковића тежили готово сви наши истакнутији композитори.

Две битне особине Станковићевог духа и карактера јесу велика побожност и велико родољубље. Томе треба додати још и његове тихе и племените душевне особине и урођену скромност, али и чврстину карактера и постојаност воље, па се тек онда може јасније и одређеније схватити његов уметнички став као композитора, и унутарња, суштинска вредност његових композиција. Са практичне тачке гледишта његове композиције имале су да издрже борбу у тадашњој Србији са хорским композицијама страних композитора, мале уметничке вредности, које је нарочито одржавао и пропагирао тадашњи хороваћу Првог Београдског певачког друштва, Милан Милуков са својим хором.

Приватан Станковићев живот био је врло тих и једноставан. Он није био од оних композитора, према чијем би се животу могли писати читави романи. Као двадесетдво дете, остао је рано без родитеља, када га је узела на издржавање његова старија сестра. Тада је он свршио основну школу и неколико разреда гимназије.

Као младић од шеснаест година налази се у Пешти где се скоро самоучки усавршава у музици, нарочито је велику пажњу обраћао свирању на клавиру, вежбајући и по неколико сати дневно. Затим 1850 одлази у Беч и продужава музичке студије код тадашњег врло познатог музичког педагога Симона Сехтера. Живот у Бечу омогућио је материјално Станковићу један стари пријатељ његовог оца. Познато је да је Корнелије Станковић био одличан клавириста и да је приређивао концерте са технички доста тешким програмима.

Већ у својој двадесетој години Станковић има прилике да чује извођење своје *Прве Литургије*, а одмах после тога и извођење и своје *Друге Литургије*. Незнатан успех обе ове композиције потстиче Станкови-

ћа на одлазак у Сремске Карловце где остаје око две године ради записивања српских православно црквених песама. Овај га је посао и забележио музички материјал толико одушевно, те је одмах приступио хармонизовању тих мелодија.

Тако је постала његова *Божанствена Служба Јована Златоустог* и *Православно црквено појање у српског народа*. Интересантно је и карактеристично за самог Корнелија и његово родољубље, што је *Божанствену Службу* посветио српском народу. Целокупан овај значајан Станковићев рад на црквеној музици обилно су помогли црквени великодостојници и црквене власти у Сремским Карловцима, мада је на почетку рада и код ових имао незнатних тешкоћа.

КОРНЕЛИЈЕ СТАНКОВИЋ

Године 1861 Станковић приређује у Бечу у сали Musik-Verein-a концерт својих хорских црквених композиција, под покровитељством патријарха Јосифа Рајачића, као српско народно црквено појање, и постиже пред врло одабраном и једним делом и стручно музички образованом публиком врло леп успех.

После овог успеха Корнелије долази у Београд по други пут и ту добија новчану помоћ од Кнеза Михаила Обреновића ради прикупљања и бележења српских народних мелодија. Забележене мелодије одмах је хармонизирао и обрадио, за певање са клавијеском пратњом, па су као такве штампане, под насловом *Српске народне песме, књига I*. Треба напоменути да је Корнелије и пре појаве ове књиге песама издао још две књиге, које је раније обрадио, и које тако исто садржавају српске народне мелодије.

Од осталих Станковићевих композиција треба поменути *Две песме*, рађене на текстове Шилера и Гетеа, *Словенски кадрил*, *Српски кадрил* (по срп. нар. песмама), *Бугарски кадрил* (по бугар. нар. песмама), *Братимство* (полка по сремским нар. песмама), *Сремско коло*, и још неколико песама за клавијер соло или за певање са пратњом клавира.

Из целокупног његовог композиторског рада види се да је Корнелије Станковић највећу пажњу посветио хармонизирању, хорској обради, Карловачког српског црквеног певања, и хармонизирању српских народних песама за један глас са пратњом клавира. Веома мали број је његових сопствених композиција. Из тога се не може тврдити да Станковић не би био у стању да компоује и већи број изворних, сопствених композиција, али се може закључити да је у његовом уметничком раду претежно

улогу имала његова велика одаћност религији и Богу и његова искрена љубав према српском народу, а то је оно што и даје највећу важност и вредност за будућност делима Корнелија Станковића и његовој уметничкој личности, као творцу и оснивачу српске националне уметничке музике.

Станковић је свесно, можда и жртвујући друге успехе да је пошао другим путем, кренуо народним путем на који га је навео генијални самоук Вук Караџић. Али је Станковић баш тим својим уметничким ставом и својим скромним народним композицијама много више учинио за нашу музичку културу, него да је у компоновању лоше подражавао Шопена или Листа, који су у то доба својом музиком и својим концертима доминирали у Евро-

пшту могле изводити и на јавним концертима и у приватним кућама. Свакако да је његова спрема морала бити много већа, јер је као већ врло добар клавириста ступио на студије музичке теорије код тадашњег најбољег професора контрапункта у Бечу, Симона Сихтера и са успехом радио.

Дела Корнелија Станковића већином су штампана за време његовог живота и као таква раструрена и до њих се данас врло тешко може доћи. Пошто се готово сви рукописи његових дела

налазе у Академији наука у Београду, требало би их штампати као популарно државно издање, јер свака српска музикална породица треба да има у својој музичкој библиотеци и обраде народних песама нашег првог композитора, а сваки наш црквени хор треба да пева и понеку обраду његових црквених композиција. То би био најлепши споменик овом заиста вредном, заслужном, честитом и способном Србину, првом нашем композитору.

Ћ.

ЈЕДНА ЗНАЧАЈНА МУЗИЧКА ПРИРЕДБА

ДРУГА МУЗИЧКА НЕДЕЉА БЕОГРАДСКЕ РАДИОСТАНИЦЕ

У времену од 1 до 7 октобра, Београдска радиостаница приређује своју *Другу музичку недељу*, у чијем ће извођењу узети учешћа велики број угледних уметника из Немачке.

Друга музичка недеља Београдске радиостанице почиње великим симфониским концертном, у петак, 1 октобра. Као гости, на овом концерту појавиће се проф. *Вилхелм Штрос*, познати уметник на виолини из Берлина и проф. *Рудолф Мецмахер*, чело, из Минхена. Као диригент на овом симфонском концерту биће *Карл Лист*, док је програм следећи: *Двогрукни концерт* од Јохана Брамса и *Симфонија бр. 4* (неисправљени оригинал) од Антона Брукнера.

Другог дана ове музичке недеље, у суботу, 2 октобра, пред београдску публику појавиће се познати *Квартет-Штрос* из Минхена: проф. *Вилхелм Штрос* (I виолина), проф. *Рихард Хебер* (II виолина), проф. *Валентин Хертл* (виола) и проф. *Рудолф Мецмахер* (чело).

Трећи дан Друге музичке недеље Београдске радиостанице биће испуњен камерном музиком. На камерном концерту, који ће се одржати у недељу, 3 октобра, узеше учешћа као солисти: *Ерика Рокита*, сопран из Беча и *Рудолф Виле*, на клавиру. На овом камерном концерту свираће *Камерни оркестар Београдске радиостанице*, под управом *Карла Листа*.

После једнодневне паузе, гости из Немачке појавиће се поново на подијуму Коларчевог народног универзитета у уторак, 5 октобра. Овог дана извешће се *Вече песама и мелодија*, уз учешће гостију: камерног певача, *Хајнца Мартена*, тенора из Берлина, и концертне певачице *Дорис Винклер*, алта из Дрездена.

Најодабраније ствари, међутим, извешће се у току последња два дана Друге музичке недеље Београдске радиостанице, 6 и 7 октобра. Првог дана биће извођена *Миса солемнис* Лудвига ван Бетовена. Поред Великог радио оркестра Београдске војне радиостанице, под управом госта, познатог генералног музичког дириктора проф. *Хајнца Вајсбауха* из Беча, у извођењу *Мисе солемнис*, узеше учешћа и солисти: *Ерика Рокита*, сопран из Беча, *Дорис Винклер*, алт из Берлина, *Хајнц Мартен*, тенор из Берлина, *Јоханес Вили*, бас-баритон из Франкфурга, затим Радио хор и хор београдског Народног позоришта.

Последњег дана Друге музичке

недеље Београдске радиостанице, у четвртак, 7 октобра, извешће се други симфониски концерт у току ове недеље. На овом симфонском концерту, на коме ће свирати Велики оркестар Београдске радиостанице под управом *Освалда Бухолца*, појавиће се као солист *Ерик Тен-Берг*, клавириста из Берлина. Програм је следећи: *Концерт за дугачки оркестар* од Хермана Шредера, *Концерт за клавијер* од Моцарта, *Симфонијске варијације* од Цезара Франка и *Тил Ојленингел* од Рихарда Штрауса.

Све ове приредбе Друге музичке недеље Београдске радиостанице одржаће се на Коларчевом народном универзитету, са почетком у 18 часова. Карте за ове приредбе биће пуштене у продају у среду, 22 о. м. и моћи ће да се добију на благајни Коларчеве задужбине.

✱

ВАГНЕРОВА ПРИВАТНА ПРЕПИСКА

Познато француско издавачко предузеће Галимар, у својој колекцији *Немачки класици*, издало је две свеске приватне преписке Рихарда Вагнера са Листом.

Два генијална немачка композитора били су велики пријатељи, и све оне мисли о музици и уметности које су они изменили, сада су приступачне и најширим слојевима.

Издања имају стручне предговоре.

Рудолф Баумгарт, познати историчар и биограф, постигао је велики успех књигом *Фернандо Мегалан*, у којој је са пуно занимљивих појединости описана историја првог пута око света.

Та књига је сада преведена на француски а под насловом „Мегалан, Историја први пут око света“.

Прво издање овог француског превода већ је распродато, а друго је већ у штампи.

Од истог писца, ускоро ће на француском језику изићи књига најугледнијих личности XIX века, под насловом *Стубови храма*.

ЛУКСЕМБУРШКА НАРОДНА БИБЛИОТЕКА

Народна библиотека у Луксембургу, као што је познато, створена је у XVIII веку и од тога доба она је број својих рукописа и књига стално повећавала. Библиотека сада има 615.000 примерака разних књига, међу којима су неке врло ретке и скупоцене. Библиотека такође располаже са преко 300 драгоцених рукописа.

Сада је наређено да се тој библиотеци предаду на чување све секвестриране библиотеке у војводству, тако да ће ова централна библиотека бити знатно повећана примерцима ретких књига.

ЕРВИН ГВИДО КОЛБЕНХАЈЕР

Поред Герхарта Хауптмана најкрупнија личност савремене немачке књижевности несумњиво је Ервин Гвидо Колбенхајер. Док је Герхарт Хауптман и у нас добро познат, много превођен и често приказиван на нашим позорницама, дотле је Колбенхајер слабо познат нашој широј читалачкој и позоришној публици. Његове песме и приповетке, његови романи и есеји нису превођени на наш језик, а његове драме нису приказиване на нашим позорницама. Стога бисмо желели да овде укажемо на његову личност и његово дело, које чини част не само немачкој него и читавој европској литератури. Његово име познато је већ поодавно већ широм Европе, а његова дела превођена су на све европске језике. По општем признању, он је један од главних носилаца савремене европске духовности.

I.

Колбенхајер је по оцу Немац из Карпатске области, а по матери из Судетске области. Рођен је 1878 у Будимпешти, где му је отац тада био чиновник. Отац му је рано умро, а мати се тада вратила у свој завичај, у Карлсбад, где јој је син учио основну и средњу школу. После матуре Колбенхајер је прешао у Беч, уписао се на филозофски факултет и студирао филозофију, психологију и природне науке. Студентске године биле су пресудне за формирање и изграђивање младога писца и његов даљи развитак.

Као његови велики претходници, Гете и Шилер, тако је и Колбенхајер већ у раној младости утонуо у прошлост свога народа и осталих европских народа, уживљујући се дубоко и присно у мистику минулих збивања. Са жељом да уметнички оживотвори поједине епохе, Колбенхајер је изабрао њихове најмаркантније носиоце и око њих концентрисао и њихове савременике, њихову средину и духовна струјања њихових епоха. Од великих историских личности најпре га је привукао борац за слободу науке Бордано Бруно, који је спаљен на ломачи. У својој узбудљивој драми *Херојске страсти* (*Heroische Leidenschaften*), Колбенхајер песнички евоцира величанствену трагедију човека и борца, мислиоца и мученика Бруна, који је мучки сагорео у борби за своје узвишене научне идеале.

Од још већег значаја је грандиозна историска драма *Гргур и Хенрих* (*Gregor und Heinrich*), у којој је мајсторски обрађена дугогодишња, тешка и упорна борба о инвестиру, вођена између римскога папе Гргура VII и немачког цара Хенриха IV, односно између црквене и световне власти о првенству у свету. Колбенхајер ову борбу није схватио буквално и једноставно, као борбу између два јака човека, две снажне и несаломљиве моралне личности, него као нешто много више: као борбу између цркве и државе, између папства и царства, између клерикализма и световњаштва. За Колбенхајера претстављају и Гргур VII и Хенрих IV само носиоце извесних појмова, изразита оличења два погледа на живот и свет. Ову борбу он је оживотворио снагом великог песника, великог уметника.

Животно дело Ервина Гвида Колбенхајера претставља његова значајна трилогија о Парацелзусу, чувеном немачком лекару и филозофу, револуционару и ми-

стичару Теофрасту од Хохенхајма, савременику Мартина Лутера. О Парацелзусу постоји већ читава литература на свим европским језицима, а у нас је о њему писао д-р Светислав Стефановић.

ЕРВИН ГВИДО КОЛБЕНХАЈЕР

Цртеж:
Н. БЕШЕВИЋ

Колбенхајеров Парацелзус у поређиван је, у више махова, са Гетеовим Фаустом и то са пуним оправдањем, јер су оба дела уметничке творевине првога реда, са богатим песничким, филозофским и религиозно-метафизичким садржинама. То су три опсежна историско-филозофска романа, која дају одговора на последња питања и расчлањавају последња сазнавања и доживљавања људскога духа, ума и срца.

Говорећи о Колбенхајеровом Парацелзусу, Др Рихарт Волф га овако дефинише и анализира:

„Истраживачки, страсни немир немачког духа поново је васкрснуо у Колбенхајеру. Увек из нова пита он: Ко си ти, одакле долазиш, куда идеш, шта радиш, шта би требало да чиниш? И приморава нас на размишљање. Из овога духа немира и незадовољства проистиче снажна трилогија о Парацелзусу, висока поезија фаустовског човека који тражи Бога. Усамљен, фанатичан, хрли он за новим сазнањима и крчи пут доцнијим покољењима“.

Други један коментатор Др Хајнц Киндерман, овако тумачи унутрашњи смисао Парацелзуса:

„Фаустовска физиономија овог немачког мислиоца и лекара са прекретнице средњег и новог века израсла је код Колбенхајера до национално-симболичког значаја. Процес постајања великог и стваралачког, у непрестаним борбама са маловерним и онима који ситничарски суде, процес развртка човека који увек помаже, који управо због тога мора да буде вечито борбен, изводи нас пред увек нове историске одлуке, час националне, час светско-човечанске, час социјалне врсте. Генијална суштина овог великог испитивача и добротвора, чију нам је слику развоја дао Колбенхајер, огледа се у томе што он

изгледа ми да је Парацелзус највеће немачко епско дело“.

Цитирали смо овде мишљења тројице истакнутих немачких књижевних критичара, Волфа, Киндермана и Руофа, да бисмо показали како високо цене и уважавају сами немачки критичари Колбенхајерово животно дело. Као што се јасно види из њихових излагања, они сматрају да је Парацелзус једно од репрезентативних дела савремене немачке књижевности и модерног европског духа.

Било би погрешно мислити да је Колбенхајер само мистичар и метафизичар, као што би се докле могло закључити из његове трилогије у Парацелзусу. Већ у својој младићској драми о Ђордану Бруно, он устаје против застарелог средњовековног учења о папској непогрешности, против преживелих теолошких догми и петрифициране схоластичке мудрости. У свом значајном роману *Мајстор Јоахим Паузеванг* (*Meister Joachim Pausewang*), Колбенхајер нам се појављује као изразити револуционар, који смело устаје против сваке ортодоксности, против мртве теолошке учености и против окова одавно преживелог феудалног поретка. Он тражи живу народну цркву и слободу духа.

Идеалиста најплементитијег кова, Колбенхајер чврсто и непоколебљиво верује у победу духа над материјом. Човек није бесмртан као индивидуа, али је бесмртан кроз стваралачко дело свога духа. У једном свом класичном афоризму Колбенхајер је своју мисао овако формулисао: „Немоћна ће бити смрт над тобом, ако будеш преко своје ин-

дивидуалне личности и даље деловао на живот“.

Колбенхајер, који од своје ране младости сагорева на ватри свог стваралачког духа, имао је не само право него и дужност да проповеда самопрегор и самопожртвовање:

„Немој штедети себе! Искористи до максимума за живот све оно што ти је природа дала! Бори се свим својим снагама да се уздигнеш изнад самога себе!“

Уметност уопште, а књижевност нарочито, има своју високу национално-удилачку мисију. То је стваралачко Вјерују песника Колбенхајера:

„Међу битне снаге реда и вођства у једном народу долази уметност, а пре свега књижевност. Оно мора да има подршку у самом народу и да живи на позив народа: народ мора да упозна његову праву вредност и да га тражи. Не само песнику, него и самом народу наметнута је од стране живота велика одговорност према уметности... Поезија је животна моћ. Ми треба да јој служимо и да развијемо њену спасоносну вредност“.

За Колбенхајера је песничко стваралаштво откровење суштине живота, а нација непосредан доживљај човека и човештва. Само песništvo, које има корења у своме сопственом народу, може претендовати на трајну вредност. Сваки истински велики песник мора да служи прво националним, па тек у даљој линији свечовечанским идеалима.

Д-р Р. В. Ђисловић

Месија

Хиљаде морају да потону и умру,

да један постане;

један, очврснуо за наслеђену борбу

на мучној земљи.

Не један, који сит ужива

међу свима другима,

него један, кога је судбина одредила

да их искупи.

Хиљаде морају да крваре и стреме,

да један гради;

погледи чезну из хиљаде живота,

да један види.

Е. Г. Колбенхајер

(Преведено из збирке „Das Prisma“. Издање Немачког научног института).

КЊИЖЕВНИК КРОЗ СВЕТ И ИСТОРИЈУ И ФИЛМ

Пре проналаска тон-филма, реч је у филму била неугледно пасторче. О њој се није нико старао и као неваљало дете била је за казну остављена у мраку. Дуго је остала непризната. Неми филм, тај генијални проналазак, био је у пуном замању, у јуку највећег стваралаштва. Филмска индустрија је избацила филмове свих врста. Нико није запажао невидљиви јаз који се створио између филма и књижевности.

Тек последњих година приметно се да филму нешто недоштаје. Почела је луда трка да се нађу писци сценарија. Али, сада се књижевник узјогунио. С потсмехом гледао је на оне који су му раније оспоравали суделовање у филму.

Сиромашан књижевник који је живео негде у провинцији добија изненада писма од филмског предузећа ХУ. Позива се да одмах дође у дирекцију. Стављају му се на располагање апар-

Вили Биргел студира један сценарио

Нико није мислио на то да би се могао подићи мост који би спојио нову уметност са прастарим изразом душевних осећаја — песништвом. Док су стварани пустиловни, романтични, еротични, криминални филмови, књижевник је дремао на своме престољу, његов поглед је био упрт у неке маглом обавијене обале. На тим обалама стварала се, рађала се нова уметност, а он није позиван да са своје стране допринесе нешто што би украсило најмлађе љубимче муза.

Први покушај књижевника да се приближи филму свршио се, фијаском. Герхарт Хауптман је написао прве наслове за филм Фауст. То је био покушај који се рђаво свршио. У тренутку када је требало да књижевников прилазак филму буде обележен као историски сусрет, избила је дотада прикривена мржња између два табора. На једној страни су били богати филмски продуценти који су мислили да могу, захваљујући дебелој чековној књижици, купити све — па и живу реч књижевника.

На другој страни стајао је књижевник, запрепаћен, видевши да мора своју уметност, коју је под најтежим околностима заштићавао, продати по мери и жељи других. Противници се нису могли споразумети — сваки од њих је хтео сувереност. Та, шта хоће књижевник у филмској индустрији, где је сценарио бедна књижица од неколико десетина листова, који вире из цепа господина режисера и који у најбољем случају може да послужи за нотирање малих промена у филмској радњи?!

У почетку је тон-филм презирао књижевника. Јаз се није умањило ни када се у филму говорило, већ је напротив постао још већи. Оспоравала се потреба књижевника у филму. Он је био исувише скуп. Он је незграпан и има исувише много својих идеја. Његова је дужност да пише текстове, али не и да се меша у уобличавање слике. За филмску индустрију књижевник је оптерећење. Треба га одбацити. Не стварати непотребне трошкове, а повећати приход до крајњих граница, — то је био циљ филмских продуцената. Прошло је дуго времена...

мани у луксузном хотелу и чекају га директори на разговор. Пред њима леже манускрипти. Од књижевника се тражи да на пише дијалоге за нови филм.

Дотада навикао да његове радове читају пар хиљада људи, он треба да пише текстове које ће читати милиони биоскопских посетилаца. Испочетка књижевнику није дозвољено да утиче на конструкцију радње. Књижевник се револтирао и после првог покушаја решио је да одустане од сарадње.

Али није лако напустити започету борбу. Он је као опседнут чароликом филма. Он је продужио да се бори за своја права. И успео је. Данас је сценарио најважнији део филма. Добар сценарио је чврсто тло, на коме се граде велики филмови. Књижевнику је не само дозвољено да се меша у конструкцију сцене, већ му је штавише стављено у дужност.

Постоји данас велики број писаца сценарија. Они су присни сарадници режисера. Данас је он један од главних саветника приликом одабирања манускрипта. Режисер ствара слику, књижевник је уобличава речју. Реч утиче и на саму слику. Бесмислено је ограничавати песничку визију. А реч — то је песничка визија. Када се данас говори о манускрипту и о одговорној улози књижевника у филму каже се — „у почетку беше реч...“

Љ. К.

Зашто месец август има 31 дан

Многи ће се запитати зашто месец август као и месец јули има 31 дан. На то питање одговорено је да је то дошло услед тога што је познати римски император Август том месецу дао своје име.

У своје време римски Сенат донео је едикт у коме се поред осталог каже: „Пошто је Цезар—Август у месецу сикстилису отпочео своје прво конзуловање, и пошто је имао част да трипута тријумфује и да под својом командом види како римски легиони моћни Египт потчињавају Римској Империји, и како је видео завршетак грађанског рата, Сенату је мило да се овај месец, најсрећнији по Империју, у будуће зове август месец“.

Император Август, хтео не хтео на тај начин био је приморан да доврши реформу календара коју је отпочео Јулије Цезар, и као што је Јулије Цезар претходном месецу дао своје име Јули, тако је и Август потоњем месецу дао своје име, а да не би некако био инфериоран према Јулију Цезару, наредио је да се његов месец, тј. Август, као и Цезарев месец Јули који је имао 31 дан, повећа за један дан те и он да има 31 дан.

Да би се ова реформа извршила, император Август узео је један дан од месеца фебруара, који је у то време стално имао 29 дана, и додао га своме месецу, који је дотле имао 30 дана.

Настраност једног скупљача марака

Мистер Б. С. Абердин био је Американац своје врсте, али и страствен скупљач поштанских марака. Његова је страст примила сасвим чудне облике. Он је прибирао и највредносије поштанске марке, ако су се ове могле добити у неколико примерака. Његово му је честољубље дозвољавало само да скупља раритете. Његова се збирка због тога састојала само из осам страних поштанских марака: три саксонске, две Турн-Такис и три инострана комада. Ове су марке као што је било доказано, постојале само у једном једином примерку и претстављале су велико богатство. Он је био врло поносан на своје благо. Држао их је под једном витрином, најмио за њих једног чувара и био је срећан.

Свом пријатељу Белмору често је причао како је врло срећан што има ове марке. Једнога дана одлучио је Белмор да се нашао са својим настраним скупљачем. Целу годину дана тражио је по стручним часописима целог света поштанске марке. Најзад му је успело да нађе пет таквих поштанских марака у вредности од 50.000 марака.

Абердин био је страшно несрећан. Бавио се чак и помишљу на самоубиство. Ништа му на свету није било више интересантно, јер је од сваког његовог примерка постојао још по један. Онда је почео да преговара са својим пријатељем, да му препусти те марке. Скупљач је добио те примерке за 100.000 марака.

Дубоко дишући, зажарена лица исплатио је тражену своту. Сада је, међутим, дошло оно што је изазвало запрепаћење. Са променењим лицем пошао је према ватри и уништио је марке које је баш био исплатио. Његов га је пријатељ гледао уколеним погледом. Скупљач је хтео да има само један једини примерак од ове поштанске марке, па зато није хтео да и даље задржи остале примерке. (ЕОС).

Како постаје млеко?

Можда људи врло ретко размишљају о томе како крива из траве производи тај свој драгоцен производ — млеко. А ипак је то један врло компликовани процес, као што о томе извештава професор др Ферингер из Хајлделберга. Казени и млечни шећер, два најважнија саставна дела млека, не налазе се нигде у телесним ткивима краве. Дакле, млеко не може да се једноставно ствара од телесних сокова или да директно дође из крви. Претпоставка да се млеко тек у млечној жлезди ствара хемиским процесом и то материјала које се добијају из крви, има много истина у себи. Даље се може сматрати, да распаднуте ћелије, које испуњавају fine жлездане лоптице, придонесе још један врло важан саставни део. Распаднуте ћелије стално се допуњавају, тако да млеко никада не престаје. Дакле, цела млечна жлезда је један прави систем канала, који су све фињији док се најзад не завршавају у једном мехурићу.

Исто тако фино разгранати систем крвних судова придонесе потребне материје, док један фино нервни сплет управља продукцијом млека. Изгледа да се главни наддражај за све новију продукцију млека налази у потпуном измужењу млека. Већ иначе витаминима богато млеко бива још боље свежом и зеленом пашом. Из овог разлога одавно су већ престали са свом храном, ма да је она много једноставнија. (ЕОС)

Немачки институт у Београду наставља рад

— Зимски семестар почиње 4 октобра — Свршени ученици следећег курса добијаће диплому Немачке академије у Минхену

Отварају се течајеви немачког језика за почетнике, средњи и виши течајеви. Слушаоци са добрим предавањима немачког језика имају прилике да учествују на нарочитим течајевима из књижевности, конверзације и граматике. Поред тога, отварају се за привреднике нарочити курсеви из трговачке кореспонденције, немачке стенографије и трговачког књиговодства.

Као и прошле године, отвара се и у овом зимском семестру на рочити преподневни течај за слушаоце са добрим знањем немачког језика у циљу дубљег упознавања немачког језика и духовним творевинама немачког народа. Овај курс ће се одржати два пута седмично, тј. са осам часова недељно и обухвата историју уметности и музике, књижевност, историју, земљопис, народну песму, изговор и стилистику.

Изнова се отвара и курс за привреднике, са осам недељних часова, који ће се држати такође два пута пре подне, и обухвата трговачку кореспонденцију, правопис и интерпункцију, немачку стенографију и трговачко књиговодство. За овлашће Немце и слушаоце са руским матерњим језиком отвориће се, ако се пријави довољан број слушаоца нарочити течајеви.

Слушаоци средњих и виших курсева, као и слушаоци трговачких курсева и стенографије, могу после годину дана полагасти испит о чему добијају диплому Немачке академије у Минхену. Свама слушаоцима Лектората пружа се прилика да учествују у приредбама Лектората, предавањима, филмским приказивањима, концертима и музичким вечерима. Предвиђено је и отвара-

ње певачког кружока за неговање народне песме.

Слушаоцима стоји на располагању књижица Лектората која располаже са знатним бројем књига уз умерену чланарину од 100 динара годишње. Неслушаоци плаћају за коришћење књижице 200 динара.

Пријаве за учествовање на течајевима примају се од 20 септембра до 2 октобра закључно од понедеоника до петка од 9 до 12 и од 16 до 18 часова, а суботом само од 9 до 12 у канцеларији Лектората Краља Александра 2/II, тел. 28-137.

Течајеви трају до 30 јуна 1944 године. Плаћа се за сваки течај 350 динара за три месеца. Слушаоци који похађају више течајева плаћају за први течај 350 динара а за сваки други 150 динара. За ученичке и студентске течајеве плаћа се 250 дин. за три месеца за преподневне течајеве 500 динара. Ови последњи плаћају износ у две рате.

Истовремено почињу свој рад и одељеци Лектората на Бановом Брду у Београду и у Вршцу као и Лекторат у Великом Бечкерку. Одељак Лектората у Нишу почео је свој рад већ 15 септембра.

Пријаве за одељак Лекторат на Бановом Брду примају се сваког дана од 11—12 часова у Непотпуној гимназији на Бановом Брду, прва врата десно, код професора Др. Михаила Ортхабера. Адресе осталих одељака:

Лекторат Вел. Бечкерек: Dr. Ladislaus Weifert, Mackenzengasse 6.

Одељак у Нишу: Dr. Friedrich Treu, Kraljice Marije I.

Одељак у Вршцу: Dr. Bauer, Leiter der Lehrerbildungsanstalt.

Коиозније Pyramidon

зна поуздано, да главобоља нестане већ после неколико минута

Pyramidon
таблето

Против болова

Оглас рег. С. Бр. 19.999 од 8-К-1942

Добија се у свакој апотеци.

КЊИГЕ И ЛИСТОВИ

ВИДЕО САМ МОСКВУ

Конрад Барч: Видео сам Москву. Једна репортажа из „Совјетског раја“. Стр. 86 са 16 фотографија у тексту. Издање Просветне заједнице а. д. Београд.

Конрад Барч је први немачки новинар коме је било дозвољено путовање „Интуристом“. У време мира посетио је овај новинар Совјетску Унију, обишавши баш оне крајеве које је немачки војник упознао, надјурни у унутрашњост „црвеног раја“.

Данас су све илузије о приликама и животу на „шестини земљине кугле“, како европски комунисти са поносом називају Совјетску Унију, благодарећи искуству које је у тој земљи стекао европски војник — нестале. Остала је стварност. Гола. Пуста и теобна. Двадесет пет година владавине болшевиизма приказало се као несхватљива беда, заосталост и оскудност једне природним благом тако богате земље.

До рата Совјетску Унију могли су посећивати само интелектуалци и новинари, који су познати у свету као симпатизери болшевиизма. Њихов боравак коришћен је у пропагандне сврхе. Али, велика већина од њих разочарала се. Баш они који су били у СССР постали су највећи противници болшевиизма. Да спомемо само Жидов Повратак из СССР и сензацију коју је изазвала ова књига у редовима присталица Москве. Жид је имао илузија. Жид се заиста разочарао.

За Конрад Барча се не може рећи да је имао илузија о стању у Унији. Показало се да је Немачка била најбоље упозната о стварним приликама под којима живе 180 милиона људи. Отуда код Барча, као уосталом и код свих других Немаца, који учествују у Источној кампањи нема разочарања. Све оно што виде, познато им је било још од раније. Негде је слика стварности била још црња, што је разумљиво, јер странцу није никада било дозвољено да несметано лута по пространству Совјетске Уније. Његово путовање било је унапред предвиђено планом. Без агената човек није нигде могао макнути. Све екскурзије биле су сјајни примери потемкинијада. Па ипак се иза кулиса назирала стварност. Вешто око је запазило много штошта што је болшевицима било стало да сакрију.

Конрад Барч је то знао. Он је био припремљен на све непредвиђености и сметње на које налази инострани путник у СССР. У четрнаест поглавља употпуњава он ону слику коју је западни свет кроз овај рат стекао о Совјетској Унији и болшевиизму. Барч се трудио да на моменте умакне пажњи својих пратилаца. У томе је успевао. Запазио је многе ствари које није смео да запази.

И ако смо у рату, тешко нам када ако понекад морамо чекати у ред. Редови су несносни. Они су код нас слика рата. Али, у Совјетској Унији већ двадесет пет година становништво стоји у ред да би добило намирнице, место у трамвају, новине. Људи су аутомати. Пре апатични него дисциплиновани.

Од Москве до Кавказа, дуж обала Црнога Мора, кроз равнице Украјине, Барча су пратили агенти. Њихово присуство свуда се осећало. Ни најмање слободе нема о избору пута. Разговори који се воде носе траг свуда присутне контроле. И онде где би требало да се дискутује, да се научним аргументима излажу тезе за и против овог или оног гледишта на свет, чак и међу универзитетским професорима осећа се контрола.

И када слика, музеје, хотеле, ресторани, возове и друштво у СССР осећа се да је Барч све то проживео, видео и упознао. Барч пише течно, лако и занимљиво.

Америка противу Јапана

Bruno Siemers: Japans Kampf gegen USA - Imperialismus. Berlin 1943. S. 115.

Бруно Сиермер, један од најпознатијих публициста Немачке, у овој својој књизи бави се јапанско-америчком конкурентском борбом у Источној Азији и покушава да повуче једну историјску линију од првог уласка Американаца у јапанска пристаништа, који су претстављали први империјалистички акт Американаца, до данашњице.

У Америци такође постоји велика литература о овоме проблему, али амерички историчари као Прајс и Ла Фарг су случајно или намерно превидели двоструко лице америчке политике у Источној Азији, тј. они приликом третирања овога питања нису рекли, да политика „отворених врата у Кини“, коју заступају Сједињене америчке државе, као и „привредна равноправност“ нису ништа друго него сретства којима се желело прикрити своје империјалистичке планове.

Писац ове књиге показује ову америчку политику као „индиректну методу за постизавање далекосежних империјалистичких циљева са најмањим могућим ризицом“. Писац такође види у методама којима су Американци водили преговоре са Јапаном 1858 остварење своје политике „отворених врата“, коју су Сједињене америчке државе већ деценијама водиле са успехом у Кини.

Сиермер нам на врло интересантан начин у појединостима приказује империјалистичку политику Сједињених америчких држава у овоме простору. Он сматра Америку као највећег непријатеља Јапана. Тако Јапан није ни

код кога наишао на такав отпор као код Сједињених америчких држава, када је Кини упутио своју 21 тачку. Да Енглеска није истовремено са Америком наступила против Јапана, ова чињеница долази због деликатне ситуације у којој се у то време налазила Енглеска према Јапану.

Енглеска је рачунала на помоћ Јапана у својим плановима да протера немачку морнарицу из Источне Азије, те је стога у томе моменту помагала Јапан. Уз то се она бојала једног устанка у Индији, којом приликом би Јапан могао да јој направи велике сметње. Али, чим се ситуација изменила, Енглеска је исто тако као и Сједињене америчке државе стала против јапанских захтева, и тек на захтев обију сила, Јапан је попустио и своје место, које му географски и судбински припада, уступио је Англо-саксонцима.

Писац даље приказује развој догађаја после Светског рата, англо-саксонско заокружавање Јапана, које почиње конференцијама за наоружање, Уговором девет сила итд. Јапан се нашао пред једном непомирљивом америчком политиком према њему, која није признавала његове интересе у источном простору. Свакако, да је оваква политика Америке и Енглеске према једној сили која је природно водећа у овом делу света, морала да доведе до једног сукоба великих размера, који ће најзад морати да доведе до јасне ситуације за увек. На чијој су страни шансе, јасно је када се зна за методе владавине које су управљавали Англо-саксонци над обојеним становништвом, које данас види зору свога ослобођења.

ЈЕДАН ПУТОПИС СА СЕВЕРА

Hans Jost: Konsuela. Из дневника пута на Шпиценберг. Колекција Бисери светске књижевности. Издање „Југоисток“ а. д. Београд.

Северно море, Норвешка обала са својим плавим фјордовима, Шпиценберг и Северно ледено море добили су у Јосту правога песника. Јостов путопис је песма у прози. Он више слика своја осећања, хармонични склад северних поларних пејсажа но људе који тамо живе. Он их не гледа. Они су ту да употпуне декор. Јосту изгледају сви насмејани, тихи са словенским лицима.

Природа на Северу је величанствена. Достојанствена. Морска обала украшена је до савршенства. Лепоте северних фјордова, фосфорирајуће плаветнило увала, мистика поларних ноћи све то и човеку који иначе није песник намеће поетска надахнућа. Није онда чудо што Јост у том амбијенту пева. Јоста овде упознајемо као изразитог лирика.

Консуела је девојка која долази са Југа. Она путује истим бродом којим и ост. Иде у Осло. У путу се упознају. Консуела је као вео. Лепа. Лака и узвишена. Консуела је претстављена у бело.

То је боја северне чисте лепоте. Познанство се претвара у љубав која је за наше јужначке прилике неразумљива. Без крупних и сувшних речи. Лепо, али готово хладно, утицај околине развија се њихов. Консуелин и пишчев однос, до узвишености осећања. Растављају се. Свако иде својим путем. Консуела у Медитерану не би била окружена оним ореолом који јој даје поларна светлост. Консуела југа била би друга Консуела. Оваква каква је она је савршенство. Она је велика, јер нам је непозната.

У овој новели у облику дневника, путописа Јост је дао доказа своје уметничке снаге. Када у Консуели у кратким потезима

слика величину Гогољеву, он нам и нехотице прича о својој величини.

Међу књигама које су изашле у збирки Бисери Консуела има завидно место. Требало би Јоста преводити. Превод Страхине М. Ђорђевића заслужује похвалу.

ИСТОРИЈА БОЛШЕВИЗМА

Marjay Fridrich: Europa oder Chaos. Један Мађар о болшевиизму. F. Willmy Verlag, Nürnberg 1943, стр. 287.

Писац нам у овој књизи, служећи се обилно немачким материјалом, даје преглед историје болшевиизма у Европи. До Париске комуне, 1871, и немира у царској Русији, он је био гоњен. Велики део књиге заузима описивање „болшевичке владе ужаса у Русији“.

Врхунац књиге је трећа глава „Узалудни напади болшевиизма на Европу“. Овде ми гледамо финске одбранбене борбе 1918, болшевичк устравовладу у Мађарској и Шпанији и још једном борбу Финске за своју слободу 1939-40.

Угрожавање Немачке од комунизма и комунистички напад на балтичке земље само је овлаш додирнуто. Књига се завршава једним поглављем о европској борби за слободу, где су јасно изложени узроци немачко-совјетског рата.

По изложеном материјалу ова књига је врло убедљива. Књига је богата личним доживљајима самога писца, што јој даје више непосредности. Од почетка комунистичког роварења у Европи д онајновијег доба изнесени су нам и приказани злочини овога покрета, који је донео толик озла свету. Ми неможемо да заборавимо никада оно што смо прочитали у овој књизи, шт онам још више повећава вољу за отпором и брбром против болшевиизма и јевреја.

Радио

СВАКОДНЕВНЕ ЕМИСИЈЕ
БЕОГРАДСКЕ РАДИО СТАНИЦЕ

- 5.00— 6.15 Другарски поздрав
- 6.15— 7.00 Емисија за српске сељаци и вести на српском језику
- 7.00— 7.10 Вести на немачком језику
- 7.10— 9.00 „Добро јутро, драги слушаоци!“
- 9.00— 9.20 Вести
- 9.20—12.00 Пауза
- 12.00—13.00 Подневни концерт
- 13.00—13.10 Вести на српском језику
- 13.10—13.50 Подневна музика
- 13.50—14.00 Вести на немачком језику
- 14.00—14.50 Нешто за тебе
- 14.50—15.00 Извештај о водостању
- 15.00—15.30 Извештај Врховне команде с лаганим понављањем и кратке вести за војску
- 15.30—16.00 Пауза
- 16.00—18.20 Српске емисије
- 18.20—18.40 Час немачке народне групе
- 18.40—19.00 Музика за тебе
- 19.00—20.00 „Из савремених догађаја“ на немачком језику и вести на страним језицима — бугарски, мађарски, француски и румунски.
- 20.00—20.20 Вечерње вести
- 21.40—22.00 Поздрав млади београдског стражара
- 22.00—22.15 Последње вести
- 00.00—02.00 Поноћне мелодије.

НЕДЕЉА, 26 септембра

- 16.05—17.00 Београд поздравља Бор. Суделују: Секстет Ђутић, секстет Симић, Војин Поповић, квартет Ђорђевић, Димитрије Ђирић, Н. Марковић, тамбурашки оркестар Аранички и А. Томић-Пантић.

ПОНЕДЕЉАК, 27 септембра

- 16.00—18.20 Српске емисије.
- 16.00—16.30 Концерт фолклорне групе Маге Магазиновић
- 16.30—16.35 Извештај Врховне команде
- 16.35—17.00 Гласови са страних позорница (плоче)
- 17.00—17.30 Народне песме певају Дивна Радић и Драги Петровић уз пратњу народног оркестра под управом професора Петра Крстића
- 17.30—17.40 Предавање
- 17.40—18.10 Народне песме и музика. Изводе: Народни оркестар Милановић, Б. Јовчић и Р. Маринковић
- 18.10—18.20 Из савремених догађаја

УТОРАК, 28 септембра

- 16.00—18.20 Српске емисије.
- 16.00—16.30 Музика из тонфилмова: Једном плава, једном црна (плоче)
- 16.30—16.35 Извештај Врховне команде
- 16.35—17.00 За време једне паузе у биоскопу (плоче)
- 17.00—17.00 Забавни оркестар под управом Фрање Седлачека
- 17.30—17.40 Предавање
- 17.40—18.10 Звуци тамбурица. Изводе: Тамбурашки оркестар Аранички, солисти: дует Катински и Симеон Ђесаровић
- 18.10—18.20 Из савремених догађаја

СРЕДА, 29 септембра

- 16.00—18.20 Српске емисије.
- 16.00—16.30 Српске мелодије свира квинтет Николић
- 16.30—16.35 Извештај Врховне команде
- 16.35—16.50 Камерна музика. Изводе Илија Тодоровић (чело), Иван Туршић (клавир) и трио Преворшек
- 16.50—17.00 Из савремених догађаја
- 17.00—18.20 Забавни час.

ЧЕТВРТАК, 30 септембра

- 16.00—18.20 Српске емисије.
- 16.00—16.30 Концертне свита (плоче)
- 16.30—16.35 Извештај Врховне команде
- 16.35—17.30 Народни звуци. Изводе Тамбурашки оркестар Аранички, Ната Павловић, Бранко Гуцински, народни оркестар Милановић, Д. Томић, Димитрије Јовић, Бора Савић-Крушарац, Петар Старчевић и Љубиша Спасић
- 17.30—17.40 Предавање
- 17.40—18.10 Дечији час
- 18.10—18.20 Из савремених догађаја

ПЕТАК, 1 октобра

- 16.00—18.00 Српске емисије
- 16.00—16.30 Аудиција Радио Београда
- 16.30—16.35 Извештај Врховне команде
- 16.35—17.00 Шлагери. Изводе: „Златна петорка“ и квартет Савовић
- 17.00—17.30 Народне песме певају Милица Павловић и Јован Стефановић-Курсула уз пратњу народног оркестра под управом проф. Петра Крстића
- 17.30—17.40 Предавање
- 17.40—18.18 Народна музика. Изводе народни оркестар Обреновић и Мита Божиновић
- 18.10—18.20 Из савремених догађаја

СУБОТА, 2 октобра

- 13.00—13.10 Вести на српском језику
- 13.10—13.50 Подневна музика. Свира Ритер секстет
- 13.50—14.00 Вести на немачком језику
- 14.00—14.50 Нешто за тебе
- 16.00—16.05 Извештај Врховне команде на српском језику
- 16.05—18.00 Наше шарено поподне
- 18.00—18.20 Српска емисија. Добровољачки час
- 18.20—19.00 II Музичка недеља Радио Београда. Гудачки квартет Штрос свира
- 20.20—21.00 Београдски војнички кабаре (Пренос из позоришта (КДФ))
- 21.00—21.40 Свира велики радио-оркестар за игру под управом Фридриха Мајера

Државна хипотекарна банка

(Пређе Управа Фондова, основана 1862 год.)

ЦЕНТРАЛА У БЕОГРАДУ

Филијали: Ниш, Крагујевац, Ваљево, Чачак, Ужице, Шабац, Лесковац, Зајечар, Крушевац, Петровград, Панчево, Вршац, Јагодина, Пожаревац и Смедерево.

Банка рукује свим државним и јавним фондовима; пупилним, депозитним и црквеним капиталима; манастирским, општинским и задужбинским новцем и т. д.

Банка поред улога на штедњу прима и улоге на текући рачун, којим сопственик диспонира чеком или писменим налогом, те се тиме омогућује без употребе готовине платни промет са лицима која имају такође ове рачуне код Банке, односно њених филијала или код других новчаних завода.

Банка врши исплате и наплате за рачун комитената преко својих филијала.

За важне народно привредне сврхе одобрава хипотекарне зајмове, зајмове по текућем рачуну и друге краткорочне зајмове. Одобрава зајмове општинама и самоуправним телима на подлози приреза и прихода.

Обавља све остале врсте банкарских послова.

ЗА СВЕ БАНЧИНЕ ОБАВЕЗЕ ЈАМЧИ ДРЖАВА.

604 1—1

Занатска банка а. д.

БЕОГРАД, Светогорска ул. бр. 1

Одобрава кредите занатлијама под повољним условима, прима улоге на штедњу и врши све остале банкарске послове.

Занатлије, који имају текући рачун код Занатске банке, могу се служити банчиним чековима и на тај начин вршити разна плаћања без употребе готовине.

695 1—1

Државна хипотекарна банка

изложиће јавној продаји са почетном лицитационом ценом ова имања:

28 СЕПТЕМБРА 1943 ГОД.:

1) Плац са зградама Босанска 21	Дин. 3,500.000.—
2) Плац са зградом Венизелосова 7	Дин. 1,000.000.—
3) Плац са зградом Кнеза Павла 63	Дин. 1,000.000.—
4) Плац са зградом Албанска 30	Дин. 1,100.000.—

30 СЕПТЕМБРА 1943 ГОД.:

1) Плац са зградама Метрополита Мраовића 7	Дин. 900.000.—
2) Плац са зградом Палмотићева 24	Дин. 7,000.000.—
3) Плац Топличка 11	Дин. 500.000.—
4) Плац са зградом Палмотићева 16а	Дин. 7,000.000.—

Продаја ће се обавити у банчиној згради — Скадарска 33-II, од 10—12 час., где се могу добити сва даља обавештења.

696 1—1

ПРВА СРПСКА
ПАРНА ПИВАРА

Борђе Вајферт

А. Д.

БЕОГРАД — ТЕЛ. 50=350

МАЛИ ОГЛАСИ

СВАКА РЕЧ ДИН. 4.—
ДРЖАВНА ТАКСА
ДИН. 5.—

ИЗГУБЉЕНУ ЛИЧНУ КАРТУ број 3977-43 годину, издату од Претстојништва градске полиције Ужице, оглашавам за неважећу. Војисављевић Здравко, трг. помоћник Ужице. 700 1—1

ИЗГУБЉЕНУ ЛИЧНУ КАРТУ бр. 2060-43 издату од Претстојништва градске полиције Ужице, оглашавам за неважећу. Милка Пејић, домаћица Ужице. 700 —2

ИЗГУБЉЕНУ ЛИЧНУ КАРТУ издату од Претстојништва градске полиције Ужице број 1208-43 и радничку књигу бр. 1-0 151325-39. Оглашавам неважећом. Стојанка Јовановић, домаћица Ужице. 700 —3

ИЗГУБЉЕНУ ЛИЧНУ КАРТУ издату од Претстојништва полиције Ужице бр. 3910-43 годину, оглашавам неважећом. Вера Петровић, ученица Ужице. 700 —4

ИЗГУБЉЕНУ ЛИЧНУ КАРТУ издату од Претстојништва градске полиције Ужице бр. 502-43. Оглашавам неважећом. Драгутин Филиповић — Ужице. 700 —5

ЛИЧНУ КАРТУ Претстојништва полиције бр. 576-43 изгубила сам. Оглашавам исту неважећом. Љубица Димитријевић, домаћица — Ужице. 700 —6

ЛИЧНУ КАРТУ за 1943 год., издату од среза Пожешког број 5556. изгубио сам. Оглашавам неважећом. Јешић Драгољуб, ученик гимназије Ужице. 700 —7

ПОЛИЦИСКУ ОБЈАВУ издату од Претстојништва градске полиције у Крагујевцу, изгубила сам, па је оглашујем за неважећу. Радмила Митровић. 651 3—3

ИЗГУБИЛА САМ сведочанство I разреда гимназије, па га свим путем оглашујем за неважеће. Вера Вајцер. 652 3—3

ЛИЧНУ КАРТУ и возну легитимацију издате од Претстојништва градске полиције Крагујевац изгубио сам, па их оглашујем за неважеће. Боривоје Калабић. 653 3—3

ЛИЧНУ КАРТУ и избегличку легитимацију издате од Претстојништва полиције Крагујевац, изгубила сам. Оглашујем их за неважеће. Принц Стефанија рођ. Шелиго. 654 3—3

ЛИЧНУ КАРТУ издату од општине Чумишке изгубила сам, па је овим оглашујем за неважећу. Љубица Е. Павловић. 655 3—3

ЛИЧНУ КАРТУ бр. 12.861 издату од Претстојништва градске полиције Крагујевац, изгубио сам па је оглашујем за неважећу. Милан Рашковић. 656 3—3

ЛИЧНУ КАРТУ издату од општине Чумишке изгубио сам, па је оглашујем за неважећу. Божидар Савић. 657 3—3

ЛИЧНУ КАРТУ издату од Претстојништва градске полиције Крагујевац, изгубио сам, па је овим оглашујем за неважећу. Олга Јовановић. 658 3—3

ЛИЧНУ КАРТУ издату од Претстојништва градске полиције, Крагујевац, изгубила сам, па је оглашујем за неважећу. Милица Стефановић. 659 3—3

ЛИЧНУ КАРТУ издату од Среза грузанског изгубио сам па је овим оглашујем за неважећу. Милета Вукосављевић, Поскурице. 660 3—3

КУЉНУ ЛИСТУ издату од Претстојништва градске полиције у Крагујевцу изгубила сам. Оглашујем је за неважећу. Игњатовић Лепосава. 661 3—3

ЛИЧНУ КАРТУ издату од Претстојништва градске полиције у Крагујевцу изгубила сам. Оглашујем је за неважећу. Загорка Аћимовић. 662 3—3

ЛИЧНУ КАРТУ издату од Претстојништва градске полиције у Крагујевцу изгубио сам. Оглашујем је за неважећу. Драгиша Станковић. 663 3—3

СВЕДОЧАНСТВО III разреда II гимн. у Крагујевцу изгубио сам, па га оглашујем за неважеће. Сима Симић. 664 3—3

„РАДЕ НЕИМАР“

СЛУЖБЕНИЧКУ легитимацију број 1760 издату од Окружног начелства Крагујевац, изгубила сам. Овим је оглашујем за неважећу. Вера Урошевић. 665 3—3

ЛИЧНУ КАРТУ издату од Претстојништва градске полиције у Крагујевцу, изгубио сам, па је оглашујем за неважећу. Даниловић Бранислав. 666 3—3

ИЗГУБИО САМ 6 овог месеца новчаник са 250 динара и следеће ствари: Личну карту добијену из среза Крагујевачког, општина Доња Сабанта, 2 го већа пасоша, признанице од дате и наплаћене реквизиције за 302 кгр. овса, 212 кгр. пшенице и 1 метар дрва. Све ово оглашујем за неважеће, ко пронађе и донесе добиће награду. Данило Грујић, Доња Сабанта. 698 1—3

ЛИЧНУ КАРТУ бр. 273 издату од општине Становљанске изгубио сам па је овим оглашујем за неважећу. Милутин Шапоњић. 699 1—3

ПРОДАЈЕ — КУЉЕ — ПАЛАТЕ — ВИЛЕ

ВИСОКИ ОЧУВАНИ РЕНОМЕ НАШЕ ФИРМЕ ВЕЋ ЈЕ ПОЗНАТ
БЕОГРАД — КРАЉА МИЛАНА 20. — ТЕЛЕФОН 27-796.

704 1—3

Пажња! Продавцима златног накита

Не продајте ни једног парчета Вашег златног накита, дијаманта, брилијанта, драгог камења и златних зуба, док потпуно не би били упућени у њихову стварну данашњу вредност. Зато ако већ продајете понудите свима купцима, а напоследку у Вашем је интересу да понудите познатој и дугогодишњој фирми »ВРАЧАР«, која се не упушта у процену, али ћете се уверити да »ВРАЧАР« стварно плаћа по највишим дневним ценама. »ВРАЧАР« трговина старог златног накита и трговина антиквитета.

Београд, Палилулска ул. бр. 6 — продужење Душанове ул. до Бајлонове пиваре тел. 28-706. 671 1—1

КОНКУРС ЗА ЛЕКАРЕ

Окружном уреду за осигурање радника у Београду потребни су уговорни лекари за централну амбуланту и то:

- 2 лекара специјалиста за хирургију
- 1 лекар специјалиста за туберкулозу
- 1 лекар специјалиста за болести зуба и уста.

Услови намештења по колективном уговору. Ближа обавештења у канцеларији шефа лекара соба бр. 9-1 од 8—12 часова.

Молбе треба поднети до 10 октобра ов. г. Из канцеларије Окружног уреда за осигурање радника у Београду бр. 24745-43 од 7-IX-1943.

701 1—1

Државна Хипотекарна банка

изложиће јавној продаји на дан 29 септембра 1943 год. са почетном лицитационом ценом ова имања:

- 1) Плац са зградом у Кнез Даниловој бр. 43 и то 2/3 — идеални део Дин. 2,000.000.—
 - 2) Плац са зградом у улици Гундулићев Венац 53 Динара 1,400.000.—
 - 3) Празан плац у улици Солунској бр. 11 Дин. 400.000.—
- Продаја ће се обавити у банчиној згради Скадарска 33-II, где се могу добити сва даља обавештења. 702 1—1

Државна Хипотекарна банка

Изложиће јавној продаји са почетном лицитационом ценом ова имања:

2 ОКТОБРА 1943 ГОД.

1. Плац са зградом Шајкашка 1а Дин. 1,000.000.—
2. Плац са зградом Цвијићева 130 Дин. 2,500.000.—
3. Плац 551,60 м² Димитрије Туцовића 172 Дин. 330.000.—
4. Плац 411,70 Димитрија Туцовића 160 Дин. 250.000.—

Продаја ће се обавити у банчиној згради, Скадарска 33/II од 10 до 12 час., где се могу добити сва даља обавештења. 703 1—1

СТАРИ НАКИТ И ДРАГО КАМЕЊЕ

Бесплатно стручно процењује, купује и продаје стручна радња.

„БУКУЉА“

ТРГОВИНА СТАРОГ НАКИТА

Краља Милана 41-а до Славије

707 1—1

Државна хипотекарна банка

Изложиће јавној продаји на дан 27 септембра 1943 год. непокретно имање на углу ул. Господара Вучића бр. 225 и Равничке са целокупним постројењем и инвентаром индустрије мрамора и каменореза.

ИМАЊЕ ЈЕ СЛЕДЕЋЕ:

Плац у површини од 2.070 м. кв. на коме постоји зграда у површини од 535 м. кв., која садржи: 3 одељења за канцеларије, 1 стан и радионицу. Радионица садржи: 2 гатера, 1 тренсер, 2 фрезмашине са по два електромотора, 4 шлајфмашине и разни алат.

На имању постоји већа количина готове робе и сировине. Предузеће активно ради.

Почетна лицитациона цена је дин. 3,725.000.—.

Продаја ће се обавити у банчиној згради, Скадарска бр. 33-II, од 10 до 12 час., где се могу добити сва даља обавештења.

708 1—1

Наш понос, нашег милог

ЖИВОРАДА РАДА С. СПАСОВИЋА

матуранта Крагујевачке гимназије родом из Крагујевца — Врбова горња преминуо 9 августа 1943 године у његовој 21 години. Ожалошћена породица. 697 1—1